

Evaluatie standaardpakket Besluit bodemkwaliteit

**Status rapport:
Implementatie standaardpakket tot medio 2009**

F.P.J. Lamé (Deltares)

Met bijdragen van:

D. van der Eijk (Provincie Zuid-Holland - namens IPO)

M Gadella (Bodem+)

J.W. Hutter (Alcontrol - namens FeNeLab)

E. ten Kate (Rijkswaterstaat)

W. de Koning (SIKB)

P. Leenders (Gemeentewerken Rotterdam - namens SGUG)

J. van der Plicht (Waterschap Rijn en IJssel - namens de UvW)

P. Wijn (DCMR - namens de VNG)

1202212-000

Titel
Evaluatie standaardpakket Besluit bodemkwaliteit

Opdrachtgever
Agentschap NL
Taakveld Bodem+
de heer ing. N.C. Knaap

Project
1202212-000

Kenmerk
1202212-000-BGS-0003

Pagina's
66

Trefwoorden
Standaardpakket, analysepakket, stoffenpakket, Besluit bodemkwaliteit

Versie	Datum	Auteur	Paraaf	Review	Paraaf	Goedkeuring	Paraaf
V1	dec. 2009	F.P.J. Lamé					
V2	feb. 2010	F.P.J. Lamé					
V3	mrt. 2010	F.P.J. Lamé			J.C. Gehrels		

Status
definitief

Inhoud

1	Samenvatting	1
2	Inleiding	5
3	Rapportage enquête onder de gemeenten	7
3.1	Doelstelling	7
3.2	Vraagstelling	7
3.3	Reacties	7
3.3.1	Algemeen	7
3.3.2	Herkomst van de reacties	7
3.3.3	Bereidheid om gegevens beschikbaar te stellen	8
3.4	Resultaten	9
3.4.1	Functiekaart vastgesteld?	9
3.4.2	Bodemkwaliteitskaart vastgesteld?	9
3.4.3	Termijn voor hernieuwde vaststelling bodemkwaliteitskaart	9
3.4.4	Bodemkwaliteitskaart vastgesteld na inwerkingtreding Besluit	10
3.4.5	Aantal zones en het aantal metingen per zone	11
3.4.6	De te onderzoeken stoffen	18
3.5	Conclusies	21
3.6	Aanbevelingen uit de VNG	22
3.7	Actualisatie informatie	23
4	Rapportage enquête onder de waterschappen	25
4.1	Doelstelling	25
4.2	Proces	25
4.3	Reacties	25
4.4	Resultaten	27
4.4.1	Waterbodemkwaliteitskaarten	27
4.4.2	Stoffenpakket in waterbodemonderzoek	27
4.4.3	Knelpunten bij toepassen of verspreiden van baggerspecie	28
4.4.4	Gebiedsgericht beleid	30
4.4.5	Kennis delen	30
4.5	Conclusies	30
4.6	Aanbevelingen uit de UvW	30
5	Rapportage overige partijen	31
5.1	Rapportage vanuit Bodem+	31
5.1.1	Inleiding	31
5.1.2	Aantal vragen	31
5.1.3	Analyse van de vragen over het stoffenpakket	32
5.2	Rapportage vanuit de BOG	34
5.3	Rapportage vanuit FeNeLab	34
5.4	Rapportage vanuit het IPO	35
5.5	Rapportage vanuit NEN	37
5.6	Rapportage vanuit de NVPG	38
5.7	Rapportage vanuit RWS	38
5.8	Rapportage vanuit SIKB	39

5.9	Schriftelijke vragen worden geregistreerd, mondelinge vragen worden niet geregistreerd Rapportage vanuit VROM	39
6	Conclusies van de Commissie	41
6.1	Algemeen	41
6.2	Gemeenten	41
6.3	Waterschappen	42
6.4	Overige partijen	42
6.5	Ten aanzien van de vraagstelling	44
7	Aanbevelingen van de Commissie	45
7.1	Algemeen	45
7.2	Aanbevelingen die specifiek betrekking hebben op de gemeenten	45
7.3	Aanbevelingen die specifiek betrekking hebben op de waterschappen	46
7.4	Overige aanbevelingen	46
Bijlage(n)		
A	Vragenlijst VNG	A-1
B	Motivatie van gemeenten om stoffen buiten het standaardpakket te meten	B-1
C	Motivatie om minder stoffen te willen meten dan het standaardpakket	C-1
D	Vragenlijst Waterschappen	D-1
E	Specificatie Standaardpakket	E-1

1 Samenvatting

Met de implementatie van het Besluit bodemkwaliteit per 1 juli 2008 heeft zich een wijziging voorgedaan in het stoffenpakket dat routinematig moeten worden gemeten. Voor die datum was er voor de landbodem sprake van het zogenaamde 'basispakket', bestaande uit:

- arseen, chroom, cadmium, koper, kwik, lood, nikkel, zink, minerale olie, som-PAK's en EOX.

Met de invoering van het Besluit bodemkwaliteit is dit basispakket voor de landbodem aangepast in een nieuw 'standaardpakket', bestaande uit:

- barium, cadmium, kobalt, koper, kwik, lood, molybdeen, nikkel, zink, minerale olie, som-PAK's en som-PCB's.

Naast de wijziging van de stoffen die moeten worden gemeten in de landbodem, zijn er gelijktijdig ook wijzigingen doorgevoerd in de stoffen die moeten worden gemeten in het grondwater en in de waterbodem. Voor de waterbodem is daarin bovendien nog een nadere opsplitsing gemaakt op basis van de herkomst (regionale wateren of Rijkswateren) en voor de Rijkswateren de toepassingslocatie van de baggerspecie.

Gelijktijdig zijn ook de normwaarden voor deze stoffen aangepast door de introductie van een geheel nieuw normenstelsel.

In het kader van de invoering van het Besluit bodemkwaliteit is besloten de implementatie van het Besluit te monitoren. Eén van de monitoringsopgaven is het monitoren van de invoering van het standaardpakket. Met name de consequenties van de invoering van het standaardpakket voor de (gemeentelijke) bodemkwaliteitskaarten heeft er toe geleid dat door de Stubo de vraag is gesteld of de overgangstermijn van drie jaar voldoende is, of dat dit vijf jaar zou moeten zijn.

Om de invoering van het standaardpakket te monitoren en om de vraag van de Stubo te beantwoorden is de Commissie Evaluatie Stoffenpakket in het leven geroepen. Alle geledingen die met de wijziging van het stoffenpakket te maken hebben zijn in deze commissie vertegenwoordigd. Deze verschillende partijen hebben allen één of meerdere taken gekregen in het kader van het implementeren van het standaardpakket.

Dit rapport presenteert de resultaten van de monitoringsactiviteiten zoals die door de verschillende partijen zijn uitgevoerd. Het zwaartepunt ligt daarbij bij de rapportages van de gemeenten en de waterschappen. In beide gevallen heeft de Commissie besloten de monitoring primair uit te voeren door het houden van een enquête. De vertegenwoordigers van de gemeenten en waterschappen in de Commissie hebben daarbij een wezenlijke rol gespeeld.

Gezien zowel de wijze waarop de evaluatie bij gemeenten en waterschappen is uitgevoerd, als de omvang van de daaruit voortkomende rapportages, omvat dit status rapport geen specifieke momentopname, maar heeft de evaluatie van de implementatie voor verschillende partijen betrekking op een variërend tijdsbestek. Op één uitzondering na, is de evaluatie uiterlijk medio 2009 afgerond, waarbij het zwaartepunt van de evaluatie valt aan het eind van 2008 en het begin van 2009. De uitzondering wordt gevormd door de gemeenten, waarvoor eind februari 2010 nog enkele aanvullende vragen zijn gesteld aan de ILB-adviseurs.

De deelname aan de enquête is, zowel onder de gemeenten als onder de waterschappen, goed geweest, circa een derde van de gemeenten en driekwart van de waterschappen heeft de enquête ingevuld. Daarmee kan worden aangenomen dat zowel voor de landbodem als

voor de regionale waterbodem de resultaten van de enquête een representatief beeld geven voor heel Nederland. Het beeld van de implementatie van het standaardpakket heeft geen betrekking op de Rijkswateren.

Met betrekking tot de gemeenten concludeert de Commissie dat de implementatie van het standaardpakket op het moment van de enquête (eerste helft 2009) nog verre van volledig was. Het merendeel van de gemeenten beschikt wel reeds over een bodemkwaliteitskaart, maar de functiekaart ontbreekt nog bij 78% van de respondenten. Maar gerelateerd aan de termijn waarop bodemkwaliteitskaarten dienen te zijn aangevuld met de nieuwe stoffen (barium, kobalt, molybdeen, som-PCB's), uiterlijk 1 juli 2011, acht de Commissie het onwaarschijnlijk dat de gemeenten aan deze verplichting kunnen voldoen. Oorzaken hiervoor zijn dat bodemkwaliteitsgegevens in veel gevallen pas door de gemeente worden verwerkt wanneer deze een nieuwe kaart gaan opstellen en er te weinig onderzoeken in het kader van de bouwvergunning worden gedaan op basis waarvan geschikte bodemkwaliteitsinformatie beschikbaar komt.

Verlenging van de overgangstermijn ligt daarmee voor de hand. Gelijktijdig wijst de Commissie er op dat de stimulatie van de gemeenten om het Besluit bodemkwaliteit te implementeren, ook voor wat betreft het standaardpakket, moet worden gecontinueerd.

Uit de monitoring ontstaat verder het beeld dat de implementatie bij de gemeenten, voor wat betreft de achtergronden daarvan, op het moment van de enquête nog onvoldoende is doorgedrongen:

- Te vaak wordt om onduidelijke redenen vastgehouden aan het meten arseen, chroom en zelfs EOX (terwijl voor deze laatste stof zelfs geen normwaarde meer bestaat).
- Onvoldoende wordt er aandacht besteed aan stoffen buiten het standaardpakket die lokaal / regionaal in verhoogde gehalten kunnen voorkomen.

Beide voornoemde punten zijn geen kwantitatieve resultaten van de enquête, maar zijn het resultaat van het beeld dat beklijft op basis van het totaal aan resultaten van de enquête.

Voor de waterschappen is het beeld met betrekking tot de implementatie van het standaardpakket fundamenteel gunstiger. Alle 19 (van 26) waterschappen die de enquête hebben ingevuld maken al gebruik van het standaardpakket. Feitelijk wordt door een groot deel van de waterschappen zelfs een stoffenpakket gehanteerd dat breder is dan het standaardpakket. De problemen die bij de waterschappen spelen zijn daarmee van een andere aard dan de problemen bij de gemeenten. De waterschappen geven aan nog onvoldoende op de hoogte te zijn van de mogelijkheden die het Besluit bodemkwaliteit geeft voor de toepassing of verspreiding van grond en baggerspecie. Bodemkwaliteitskaarten worden door de waterschappen maar in beperkte mate toegepast. Onder meer gezien de dynamiek van het watersysteem wordt dit een minder relevant instrument geacht. De enquête maakt dan ook niet duidelijk of de waterschappen wel per 1 juli 2011 voldoende waarnemingen voor de nieuwe stoffen beschikbaar zullen hebben om de bodemkwaliteitskaarten te actualiseren, maar dit is voor de waterschappen dus eigenlijk ook niet relevant.

De waterschappen geven aan dat er met verschillende stoffen, zowel binnen als buiten het standaardpakket, problemen zijn in relatie tot de toepassing en verspreiding van baggerspecie. De knelpunten bij toepassen ontstaan in de meeste gevallen voor stoffen waarbij geldt dat verhoogde gehalten een natuurlijke oorsprong kunnen hebben: arseen, nikkel, barium en antimoon.

Voor zover het nieuwe stoffen binnen het standaardpakket betreft, is per 1 april 2009 de toetsing niet meer noodzakelijk totdat deze stoffen integraal zijn opgenomen in de msPAF toetsing. De geconstateerde problemen spelen voor die datum; op basis van de huidige enquête is het niet duidelijk in hoeverre die problemen ook na 1 april nog spelen.

Naast de VNG en UvW zitten in de Commissie ook vertegenwoordigers vanuit Bodem+, de BOG, FeNeLab, IPO, NEN, de NVPG, RWS, SIKB en VROM. Al deze partijen hebben nagegaan in hoeverre het standaardpakket na 1 juli 2008 is ingevoerd en in hoeverre dit tot problemen heeft geleid. Van belang hierbij is het inzicht dat is geleverd vanuit FeNeLab, dat duidelijk maakt dat er vanaf 1 juli 2008 in zeer korte tijd een vrijwel volledige omslag is gemaakt naar het standaardpakket. In aansluiting daarop blijkt dat het standaardpakket voorafgaand aan 1 juli 2008 wel veel vragen heeft opgeroepen, maar dat dit aantal vragen na die datum snel aan het afnemen is.

De Commissie is niet in staat gebleken om in kwantitatieve zin uitspraken te doen over de kostenontwikkeling die met de invoering en toepassing van het standaardpakket is opgetreden. In kwalitatieve zin wordt geconcludeerd dat de overstap van basispakket naar standaardpakket heeft geleid tot een toename van de kosten, terwijl de kosten sinds de invoering van het standaardpakket op 1 juli 2008 niet wezenlijk zijn veranderd.

Tenslotte heeft de Commissie, ongeveer halverwege de op voorhand vastgestelde overgangstermijn van 3 jaar voor het actualiseren van de bodemkwaliteitskaarten voor de nieuwe stoffen, zich gebogen over de vraag of nu reeds een uitspraak kan worden gedaan over de noodzakelijke lengte van die overgangstermijn. Specifiek voor de gemeenten kan worden geconcludeerd dat die termijn te kort is. Verlenging van de termijn tot vijf jaar, tot 1 juli 2013, is voor de gemeenten noodzakelijk om aan de noodzakelijke actualisatie te kunnen voldoen. Zou toch worden vastgehouden aan de oorspronkelijke overgangstermijn van drie jaar, dan voorziet de Commissie enkele negatieve effecten die zullen doorwerken op de totale implementatie van het Besluit bodemkwaliteit. De Commissie adviseert dan ook de overgangstermijn te verlengen tot 1 juli 2013.

2 Inleiding

Met de implementatie van het Besluit bodemkwaliteit per 1 juli 2008 heeft zich een wijziging voorgedaan in het stoffenpakket dat routinematig moeten worden gemeten. Voor die datum was er voor de landbodem sprake van het zogenaamde 'basispakket', bestaande uit:

- arseen, chroom, cadmium, koper, kwik, lood, nikkel, zink, minerale olie, som-PAK's en EOX.

Met de invoering van het Besluit bodemkwaliteit is dit basispakket voor de landbodem aangepast in een nieuw 'standaardpakket', bestaande uit:

- barium, cadmium, kobalt, koper, kwik, lood, molybdeen, nikkel, zink, minerale olie, som-PAK's en som-PCB's.

Naast de wijziging van de stoffen die moeten worden gemeten in de landbodem, zijn er gelijktijdig ook wijzigingen doorgevoerd in de stoffen die moeten worden gemeten in het grondwater en in de waterbodem. Voor de waterbodem is daarin bovendien nog een nadere opsplitsing gemaakt op basis van de herkomst (regionale wateren of Rijkswateren) en voor de Rijkswateren de toepassingslocatie van de baggerspecie. In Bijlage E zijn de verschillende varianten van het standaardpakket gespecificeerd.

Gelijktijdig zijn ook de normwaarden voor deze stoffen aangepast door de introductie van een geheel nieuw normenstelsel.

Voorname wijziging van het routinematig te analyseren pakket van stoffen, heeft in het ambtelijk overleg over bodem (de Stubo) geleid tot een onderzoeksvraag, namelijk:

“Is de overgangstermijn van drie jaar voor het aanpassen van bodemkwaliteitskaarten op het nieuwe standaardpakket voldoende lang, of dient deze termijn te worden verlengd?”

Feitelijk gaat het dan dus om de vraag of er voor de in de bodemkwaliteitskaarten opgenomen zones na afloop van de overgangstermijn tenminste twintig waarnemingen beschikbaar zullen zijn voor de nieuwe stoffen van het standaardpakket (barium, kobalt, molybdeen en som-PCB's). Is dit het geval dan kan de bodemkwaliteitskaart tijdig opnieuw worden vastgesteld en kan de lokale bodemambitie gevolgd blijven worden. Is dit niet het geval, dan kan aan het eind van de overgangstermijn geen nieuwe bodemkwaliteitskaart worden vastgesteld en moet worden teruggevallen op het generieke beleid.

De Commissie Evaluatie Stoffenpakket is gevraagd om een antwoord op deze vraag te geven. Om invulling aan die taakstelling te kunnen geven heeft de Commissie op zich genomen om, met betrekking tot het stoffenpakket, de implementatie van het Besluit bodemkwaliteit te monitoren. Daarmee sluit de Commissie aan op de monitoringsopgave zoals die is neergelegd bij het Implementatieteam. Als consequentie rapporteert de Commissie ook aan het Implementatieteam.

Alle geledingen die met de wijziging van het stoffenpakket te maken hebben zijn in de Commissie vertegenwoordigd. Deze verschillende partijen hebben allen één of meerdere taken gekregen in het kader van het implementeren van het standaardpakket. Het grootste takenpakket ligt echter bij de gemeenten en de waterschappen. De Commissie heeft daarvoor besloten om voor deze twee partijen de monitoring primair uit te voeren door het periodiek houden van een enquête onder de gemeenten en waterschappen. De vertegenwoordigers van de gemeenten en waterschappen in de Commissie hebben daarbij een wezenlijke rol gespeeld.

In dit rapport worden de resultaten van de eerste enquête weergegeven. Voor de gemeenten is die gehouden in de periode mei – juni 2009. Voor de waterschappen is dit eveneens het geval, maar is tevens tegen het eind van 2009 nog een extra ronde gemaakt onder de waterschappen die nog geen reactie hadden gegeven. Voor de andere partijen is er evenmin sprake van een specifiek afgebakende monitoringsperiode; soms is reeds informatie van voor 1 juli 2008 meegenomen en ook hier is de eindtermijn variabel.

Globaal is dit rapport daarmee gebaseerd op gegevens uit de periode juli 2008 tot juni 2009.

De intentie is om deze enquête – eventueel in aangepaste vorm – periodiek te herhalen tot kort voor het einde van de overgangperiode van het Besluit bodemkwaliteit. Dit geldt eveneens voor de vraagstelling bij de andere partijen die binnen de Commissie zijn vertegenwoordigd.

3 Rapportage enquête onder de gemeenten

3.1 Doelstelling

De Commissie Evaluatie Stoffenpakket heeft als taak om de implementatie van het nieuwe standaardpakket van het Besluit bodemkwaliteit te monitoren. De gemeenten zijn hiervoor een belangrijke doelgroep. Om zicht op de implementatie te krijgen is daarom informatie van de gemeenten noodzakelijk. Hiervoor is een enquête onder de gemeenten uitgezet.

Het doel van de enquête is om eventuele knelpunten die gemeenten ondervinden in relatie tot het nieuwe standaardpakket in kaart te brengen. Bij de Commissie leefde op voorhand de verwachting dat deze knelpunten zich zouden concentreren op het vaststellen van nieuwe bodemkwaliteitskaarten. Om die reden is een belangrijk deel van de enquête hierop gericht.

3.2 Vraagstelling

De enquête is vastgesteld in de vergadering van de Commissie op 23 februari 2009. Hierna is deze nog in beperkte mate afgestemd met de enquête voor de waterschappen (zie hoofdstuk 4) en hebben deskundigen bij Bodem+ er nog naar gekeken.

De enquête is door Bodem+ via internet bij de gemeenten uitgezet. De enquête is opgenomen in bijlage A. De beantwoording van de enquête heeft plaatsgevonden tussen 14 mei en 8 juni 2009.

3.3 Reacties

3.3.1 Algemeen

In totaal zijn 143 reacties ontvangen. Bij nadere bestudering bleek dat een aantal ambtenaren dubbel had gemeld (mogelijk te snel nogmaals geklikt). Na controle of de beide reacties exact gelijk waren, zijn de dubbels verwijderd en resteren 137 meldingen. Voor een (vrij grote) gemeente is door twee mensen de enquête ingevuld, anderzijds heeft ten minste één milieudienst in één enquête de gegevens voor meerdere gemeenten samengevat.

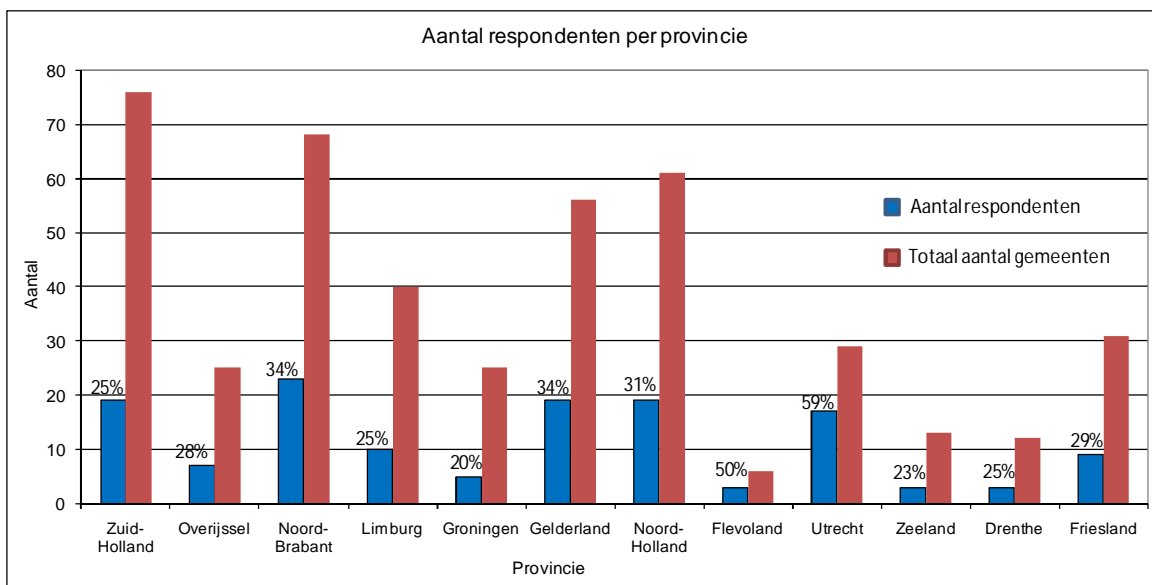
Bij de rapportage van de resultaten van de enquête wordt grotendeels de enquête aangehouden. Voordat echter naar de inhoud van de resultaten wordt gekeken wordt in paragraaf 3.3.2 eerst de herkomst van de resultaten weergegeven.

3.3.2 Herkomst van de reacties

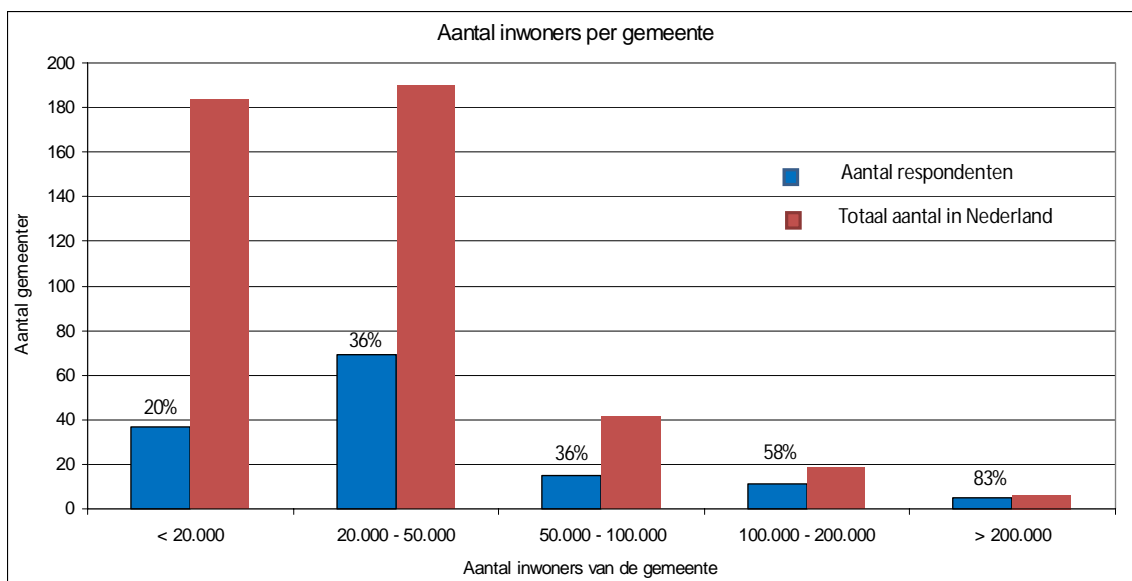
Met betrekking tot de herkomst van de resultaten zijn twee vragen gesteld, namelijk in welke provincie de gemeente ligt (vraag 22) en – in categorieën uitgedrukt – hoeveel inwoners de gemeente heeft (vraag 23). Deze vragen zijn voor de Commissie van belang om te kunnen vaststellen in hoeverre er sprake is van een representatieve beantwoording van de enquête.

De resultaten van vraag 22 staan weergegeven in Figuur 1. In de meeste provincies heeft een vijfde tot een derde van de gemeenten de enquête beantwoord, met twee positieve uitschieters van 50% en 59%. Totaal heeft een derde (31%) van de gemeenten de enquête beantwoord. Daarmee is de deelname bereidheid onder de gemeenten redelijk.

De resultaten van vraag 23 staan in Figuur 2. Voor de bulk van de gemeenten ligt het percentage van de gemeenten dat de enquête heeft ingevuld tussen de 20% en 36%. Met name onder de grote gemeenten is sprake van een hoog percentage respondenten. Daardoor kan de uitkomst van de enquête in beperkte mate vertekend zijn; de invloed zal echter klein zijn omdat het slechts om een kleine 12% van het totaal aantal respondenten gaat.

Figuur 1 Aantal gemeenten per provincie dat de enquête heeft ingevuld

Figuur 2 Aantal gemeenten per inwoneraantal dat de enquête heeft ingevuld

3.3.3 Bereidheid om gegevens beschikbaar te stellen

In vraag 21 is de gemeenten gevraagd of zij bereid zijn de gegevens met betrekking tot de achtergrondkwaliteit in hun beheergebied digitaal beschikbaar te stellen voor de evaluatie van het standaardpakket. 79% van de gemeenten is hiertoe bereid.

De Commissie heeft, voorafgaand aan het daadwerkelijk verzamelen van informatie met betrekking tot de implementatie, stil gestaan bij de wijze waarop die informatie zou moeten worden verzameld en welke informatie zou moeten worden verzameld. Daarbij heeft de Commissie besloten om vooralsnog geen gegevensbestanden over de achtergrondkwaliteit van de bodem te gaan verzamelen. De daarin besloten informatie is mogelijk relevant om invulling te kunnen geven aan detailvragen, maar dit vergt dan ook gelijk een aanzienlijke inspanning. De Commissie heeft daarom besloten om zich in ieder geval in eerste instantie te

beperken tot de hoofdlijnen. Mocht het op basis van de daaruit verkregen informatie alsnog nodig blijken om detailinformatie te verkrijgen, dan kan dit ook nog in een later stadium plaatsvinden.

3.4 Resultaten

3.4.1 Functiekaart vastgesteld?

In het Besluit bodemkwaliteit staat dat gemeenten voor 1 juli 2008 een functiekaart moeten vaststellen.

Op de vraag of de gemeente op het moment van het invullen van de enquête een functiekaart heeft vastgesteld antwoordt 78% (107 gemeenten) van de gemeenten echter dat dit niet het geval is. Voor 22% (30 gemeenten) van de gemeenten is wel een functiekaart vastgesteld.

3.4.2 Bodemkwaliteitskaart vastgesteld?

Op de vraag of de gemeente op het moment van het invullen van de enquête een bodemkwaliteitskaart heeft vastgesteld antwoordt 82% (113 gemeenten) dat dit inderdaad het geval is. Bij 18% van de respondenten (24 gemeenten) is geen bodemkwaliteitskaart vastgesteld. Van de 113 gemeenten die een bodemkwaliteitskaart hebben vastgesteld heeft 83% (94 gemeenten) die beschikbaar voor het gehele beheergebied; voor de overige 17% (19 gemeenten) omvat de bodemkwaliteitskaart slechts een deel van het beheergebied.

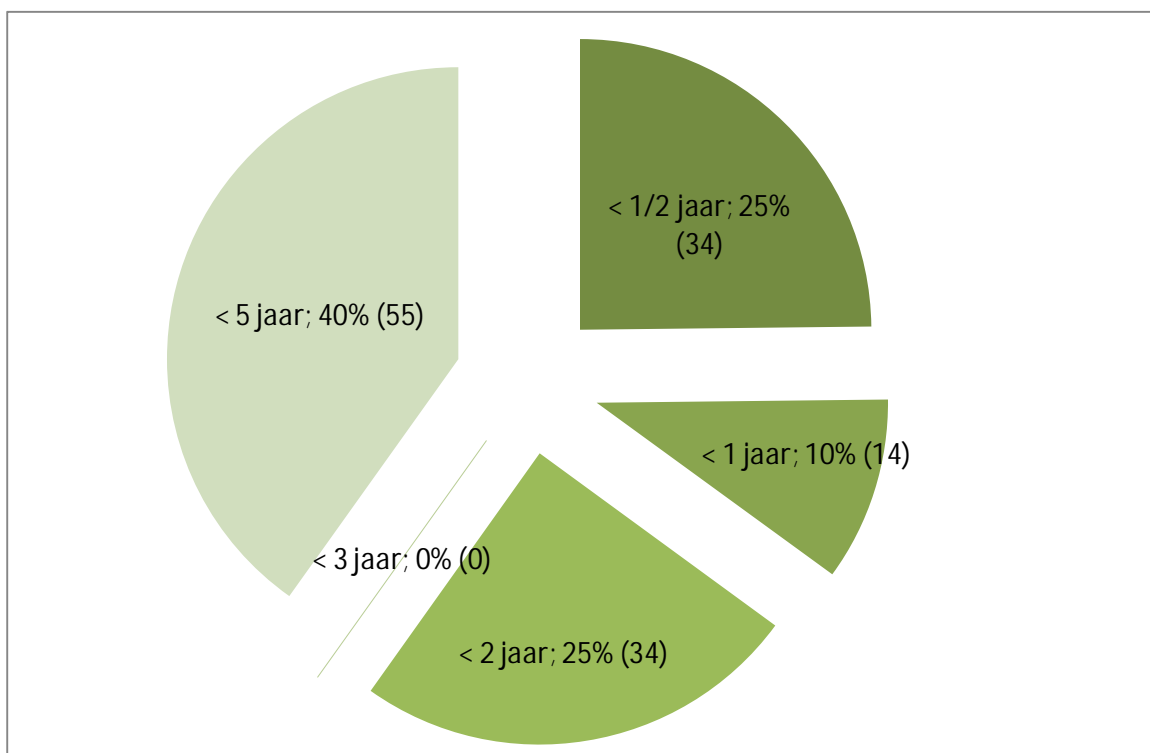
Van de 24 gemeenten die nog geen bodemkwaliteitskaart hebben vastgesteld, is iets meer dan de helft (13 gemeenten) wel van plan om een bodemkwaliteitskaart op te stellen.

Nota bene: Het opstellen en toepassen van een bodemkwaliteitskaart is vrijwillig, tenzij er sprake is van gebiedsspecifiek beleid.

Voor een ruime meerderheid van de gemeenten geldt dat de bodemkwaliteitskaart is vastgesteld voor 1 juli 2008.

3.4.3 Termijn voor hernieuwde vaststelling bodemkwaliteitskaart

De termijn waarop de bodemkwaliteitskaart opnieuw dient te worden vastgesteld varieert behoorlijk tussen de gemeenten. Opvallend is echter wel dat voor 40% (55 gemeenten) de bodemkwaliteitskaart tussen de 3 en 5 jaar opnieuw dient te worden vastgesteld. Dit impliceert dat een wezenlijk deel van de bodemkwaliteitskaarten relatief kort voor de inwerkingtreding van het Besluit bodemkwaliteit is vastgesteld.

Figuur 3 De termijn waarop de bodemkwaliteitskaart opnieuw dient te worden vastgesteld. Tussen haakjes is het aantal gemeenten weergegeven

3.4.4 Bodemkwaliteitskaart vastgesteld na inwerkingtreding Besluit

Zes van de 113 gemeenten hebben na 1 juli 2008, de datum van inwerkingtreding van het Besluit bodemkwaliteit, een nieuwe bodemkwaliteitskaart vastgesteld. Twee gemeenten hanteren daarbij het gebiedsspecifieke beleid, de overige vier gemeenten hanteren het generieke beleid.

Voor deze zes gemeenten geldt dat de bodemkwaliteitskaart voor de volgende pakketten is gedefinieerd:

2 kaarten: Arseen, Chroom, Cadmium, Koper, Kwik, Lood, Nikkel, Zink, Minerale Olie, PAK, EOX.

3 kaarten: Arseen, Chroom, Cadmium, Koper, Kwik, Lood, Nikkel, Zink, Minerale Olie, PAK

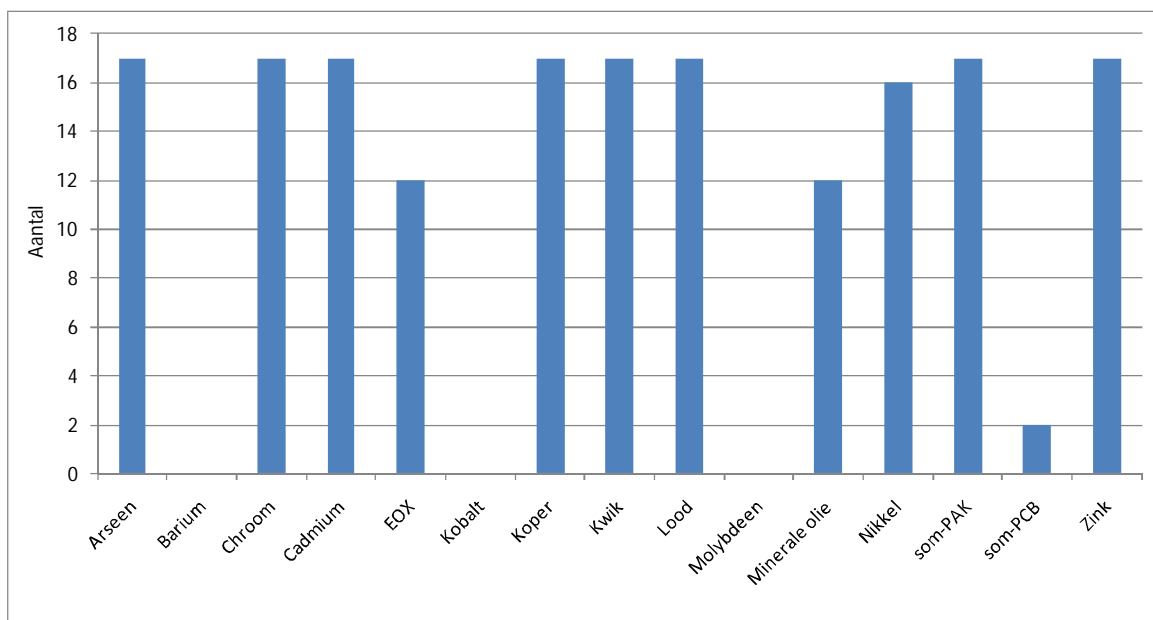
1 kaart: Arseen, Barium, Chroom, Cadmium, Kobalt, Koper, Kwik, Lood, Nikkel, Zink, Minerale Olie, PAK

Achtereenvolgens is er dus voor twee kaarten sprake van het oude basispakket, voor drie kaarten is er sprake van het oude basispakket exclusief EOX en voor één kaart is er sprake van een mix tussen het basispakket en het standaardpakket. Het opnemen van EOX in een nieuwe bodemkwaliteitskaart is opvallend omdat voor deze groepsparameter met de inwerkingtreding van het Besluit bodemkwaliteit de normwaarde is komen te vervallen.

Daarnaast wordt voor één van de drie kaarten die zijn gedefinieerd voor het basispakket exclusief EOX, nog aangegeven dat barium, kobalt, molybdeen en PCB's deels zijn opgenomen in wegbermen.

Hoewel de vraag ten aanzien van de in de bodemkwaliteitskaart opgenomen stoffen alleen was bedoeld voor de gemeenten die reeds een nieuwe bodemkwaliteitskaart hadden

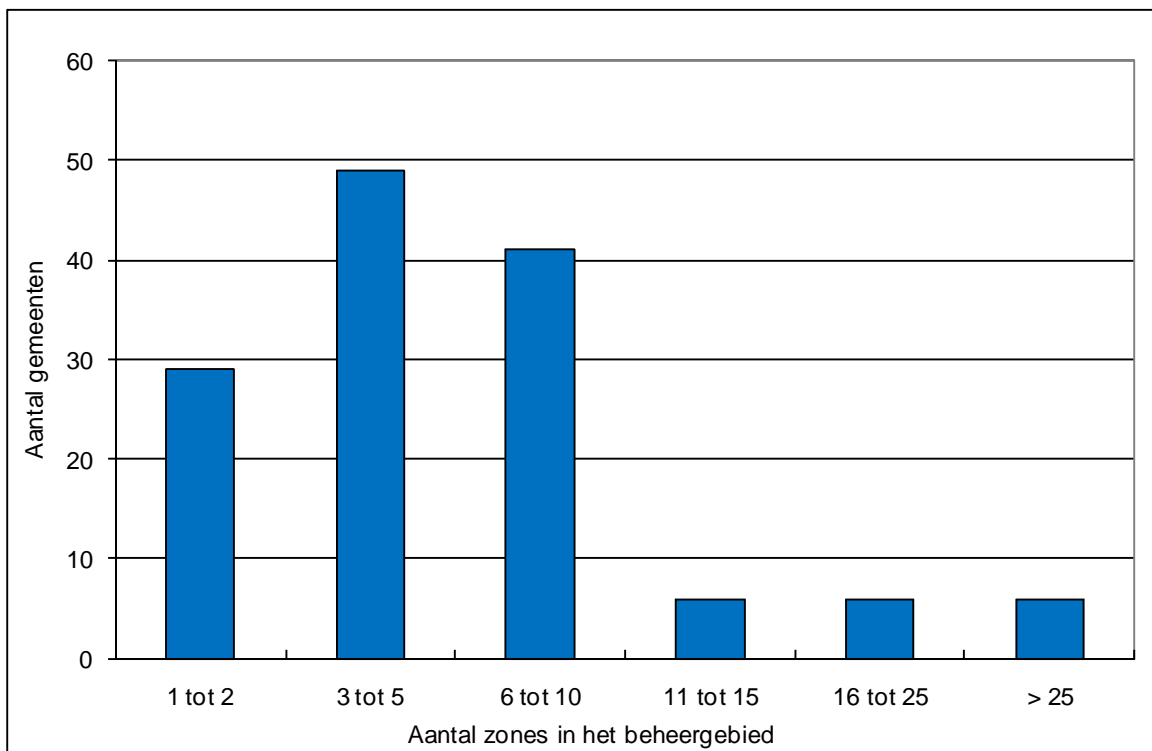
vastgesteld, hebben toch ook zeventien gemeenten met een eerder vastgestelde kaart deze vraag eveneens beantwoord. De resultaten hiervan zijn weergegeven in Figuur 4.

Figuur 4 Stoffen die in bodemkwaliteitskaarten zijn opgenomen die reeds voor 1 juli 2008 waren vastgesteld (op basis van de informatie van een beperkt aantal (17) respondenten)

Daarnaast heeft één van deze zeventien respondenten aangegeven dat voor één zone ook molybdeen, kobalt, seleen, barium, PCB's en cyanide in de bodemkwaliteitskaart zijn opgenomen.

- 3.4.5 Aantal zones en het aantal metingen per zone
Gevraagd is in hoeveel zones het beheergebied is ingedeeld. De resultaten zijn weergegeven in Figuur 5.

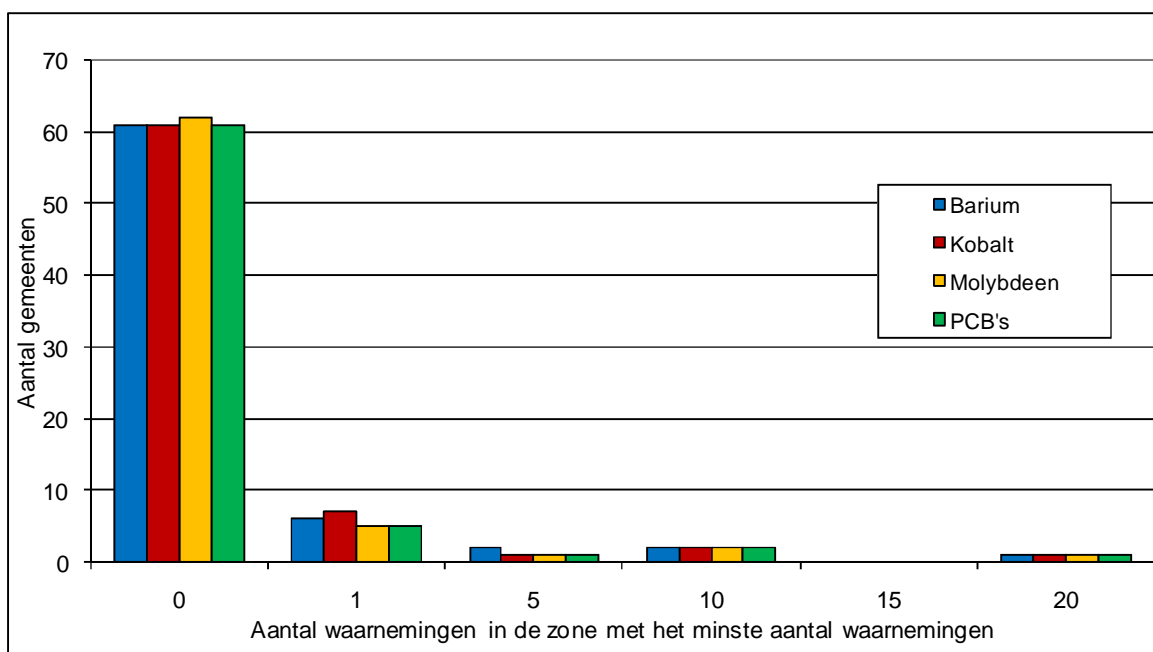
Figuur 5 Aantal zones binnen het beheergebied

Alle respondenten hebben antwoord op deze vraag gegeven, terwijl 18% van de respondenten geen bodemkwaliteitskaart heeft vastgesteld (zie paragraaf 3.4.2). Omdat iets meer dan de helft van deze gemeenten wel van plan is om een bodemkwaliteitskaart vast te stellen, kan het zijn dat zij bij de beantwoording van deze vraag zijn uitgegaan van een nog niet vastgestelde bodemkwaliteitskaart. Echter, 11 gemeenten hebben aangegeven geen bodemkwaliteitskaart te zullen vaststellen.

Om zicht te krijgen in hoeverre er reeds gegevens over de nieuwe stoffen (barium, kobalt, molybdeen, PCBs) van het standaardpakket beschikbaar zijn, is gevraagd naar:

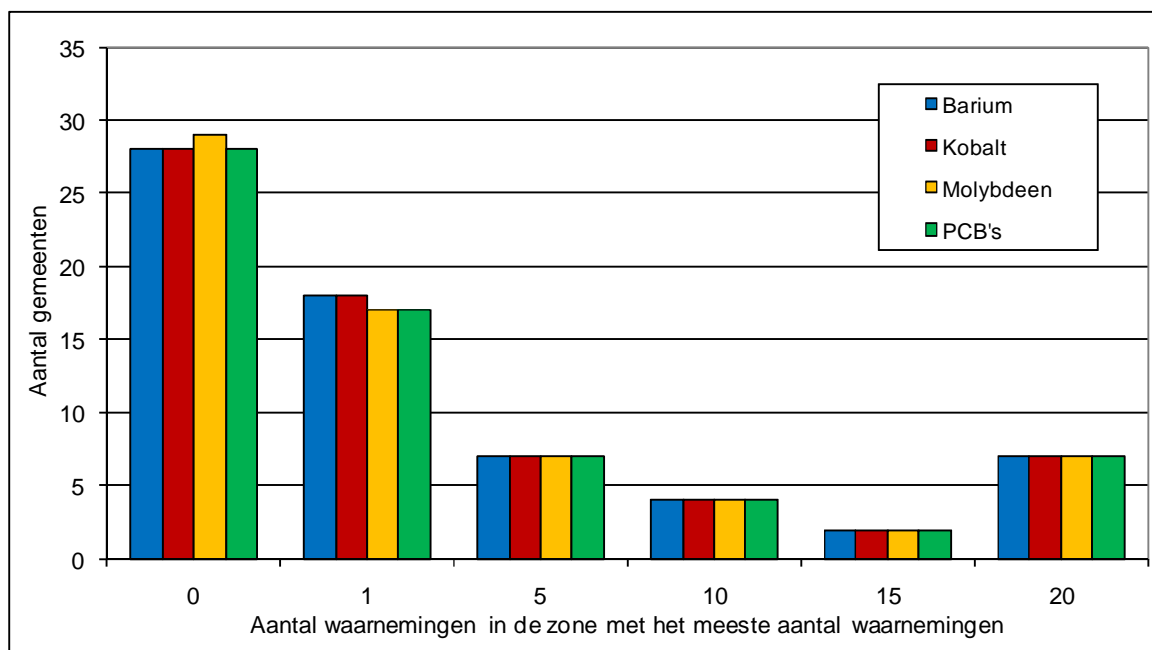
- Het aantal waarnemingen voor deze stoffen in de zones met het laagste aantal waarnemingen voor deze stoffen.
- Het aantal waarnemingen voor deze stoffen in de zones met het grootste aantal waarnemingen voor deze stoffen.

Er waren 75 gemeenten die hebben opgegeven wat het laagste aantal waarnemingen in een zone was. 68 gemeenten hebben aangegeven wat het hoogste aantal waarnemingen in een zone was. De resultaten zijn weergegeven in respectievelijk Figuur 6 en Figuur 7.

Figuur 6 Aantal waarnemingen voor de nieuwe stoffen van het standaardpakket in de zone waarin voor die stoffen de minste waarnemingen beschikbaar zijn

Van de 75 gemeenten die het laagste aantal waarnemingen hebben gespecificeerd is er één die hiervoor 20 waarnemingen rapporteert. Daarmee voldoet die zone aan het minimum aantal waarnemingen dat in een bodemkwaliteitszone beschikbaar dient te zijn. Omdat de vraag was om aan te geven wat het aantal waarnemingen voor deze stoffen was in de zone met het laagste aantal waarnemingen, impliceert dit dat één gemeente reeds een bodemkwaliteitskaart heeft die voor wat betreft het aantal beschikbare stoffen voldoet aan de eisen van de Richtlijn bodemkwaliteitskaarten. Daar staat tegenover dat 61 gemeenten (en voor molybdeen 62 gemeenten) hebben aangegeven dat er in de zone met de minste waarnemingen voor deze stoffen vooralsnog nul waarnemingen beschikbaar zijn.

Figuur 7 Aantal waarnemingen voor de nieuwe stoffen van het standaardpakket in de zone waarin voor die stoffen de meeste waarnemingen beschikbaar zijn

Wordt gevraagd naar het aantal waarnemingen voor de nieuwe stoffen in de zone met de meeste waarnemingen voor deze stoffen, dan antwoorden 28 (en voor molybdeen 29) van de 68 gemeenten dat er voor deze stoffen nul waarnemingen beschikbaar zijn. Nog eens 17 en 18 gemeenten hebben slechts één waarneming voor de nieuwe stoffen beschikbaar in de zone met de meeste waarnemingen.

Uit gegevens van FeNeLab met betrekking tot de invoering van het standaardpakket is het de Commissie bekend dat dit sinds september 2008 vrijwel volledig is ingevoerd. Desondanks komt dit niet tot uitdrukking in de resultaten van de enquête. Het lijkt er dan ook sterk op dat het tempo waarmee gegevens bij de gemeente binnenkomen (en/of worden verwerkt in de bodemkwaliteitskaart), onvoldoende is om bij de eerst volgende herziening / vaststelling van de bodemkwaliteitskaart te kunnen voldoen aan de eisen die de Richtlijn bodemkwaliteitskaarten hieraan stelt met betrekking tot de op te nemen stoffen en het aantal waarnemingen dat per stof per zone beschikbaar dient te zijn.

Voor zover er inmiddels informatie over de nieuwe stoffen is verkregen gaat dit voor de vier stoffen gelijk op.

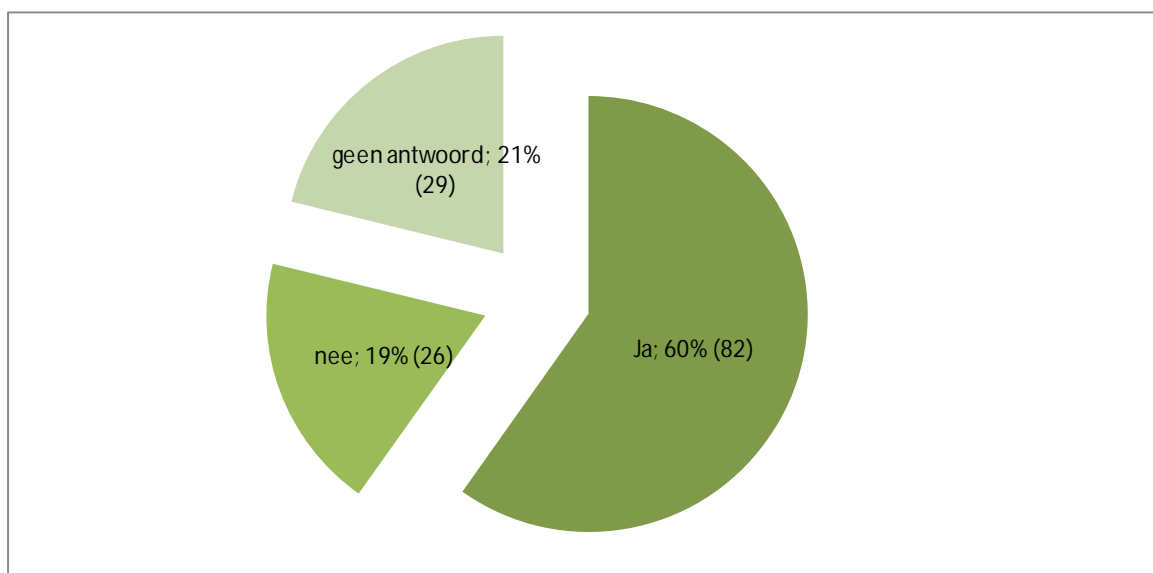
Duidelijk is dat dit een aandachtspunt is waar bij een vervolg enquête nog specifiek op dient te worden doorgevraagd.

De gemeenten is ook gevraagd of er stoffen zijn waarvoor wordt verwacht dat circa een half jaar voordat een nieuwe bodemkwaliteitskaart moet worden vastgesteld er nog steeds onvoldoende gegevens per zone beschikbaar zullen zijn. Dit is in algemene zin weergegeven in Figuur 8, terwijl Figuur 9 weergeeft hoeveel gemeenten voor de individuele stoffen verwachten dat er onvoldoende waarnemingen beschikbaar zijn.

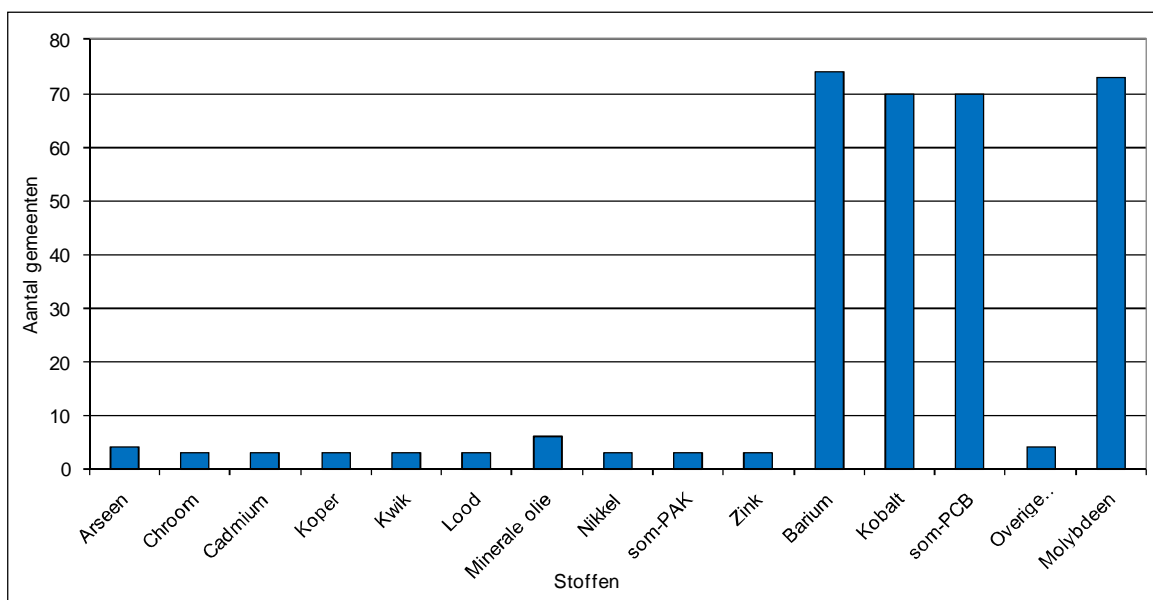
Door 60% (82 gemeenten) van de respondenten wordt aangegeven dat ze inderdaad verwachten dat er onvoldoende gegevens beschikbaar zullen zijn om te voldoen aan de minimum eis van de Richtlijn bodemkwaliteitskaarten (20 waarnemingen per zone). Zoals

Figuur 9 duidelijk maakt worden die problemen met name verwacht voor de nieuwe stoffen van het standaardpakket.

De conclusie dat het tempo waarin gegevens van de nieuwe stoffen bij de gemeenten beschikbaar komen te laag is, wordt hierdoor bevestigd.

Figuur 8 Percentage (en aantal) van de gemeenten die verwachten dat er een half jaar voor de nieuwe vaststelling van de bodemkwaliteitskaart onvoldoende waarnemingen beschikbaar zijn

Figuur 9 Aantal gemeenten die verwacht dat er een half jaar voor de nieuwe vaststelling van de bodemkwaliteitskaart voor de verschillende stoffen onvoldoende waarnemingen beschikbaar zullen zijn

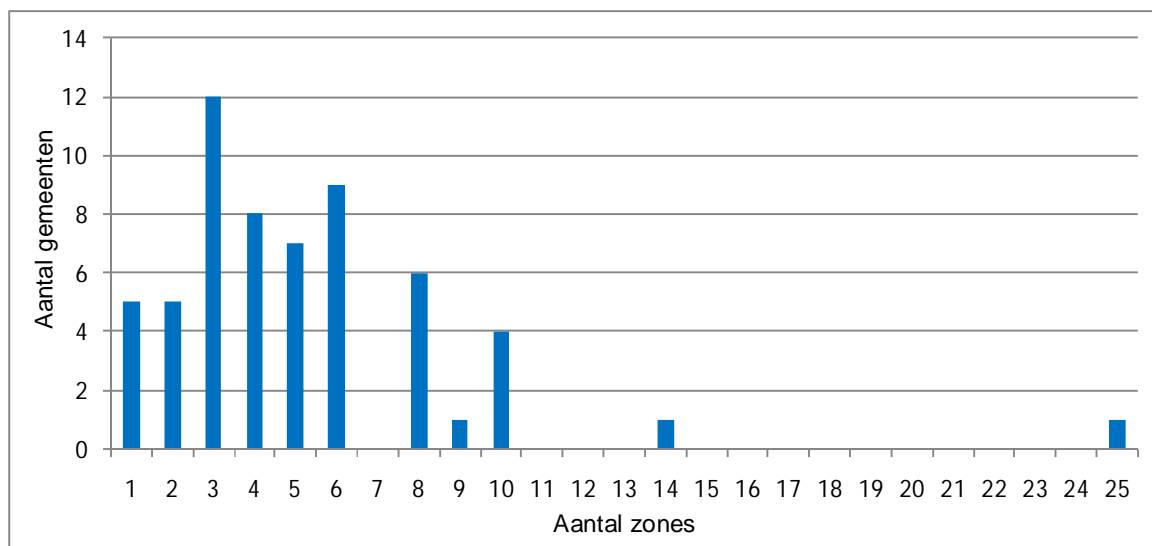
In aanvulling op de vraag voor welke stoffen men verwacht dat er te weinig waarnemingen beschikbaar zullen zijn, zijn nog de volgende reacties gegeven:

- De nieuwe bodemkwaliteitskaart zal volgens het oude pakket worden opgesteld
- Alle overige stoffen die in het nieuwe stoffenpakket zijn gekomen (2x)
- Extra onderzoek laten doen om nieuwe kaart in de toekomst vast te stellen

- Individuele bestrijdingsmiddelen (2x)
- Nog geen inzicht; bezig met invoer van achterstand
- Trifenylytin (diffuse verontreiniging landbodern) (2x)
- Vraag kan nog niet worden beantwoord, momenteel zijn we bezig met het impuls lokaal bodembeheer, als alles volgens planning loopt hebben we in oktober inzicht in bovenstaande vragen.

Aanvullend is ook gevraagd om aan te geven voor hoeveel zones men verwacht dat er onvoldoende analyses beschikbaar zullen zijn. De resultaten hiervan zijn weergegeven in Figuur 10.

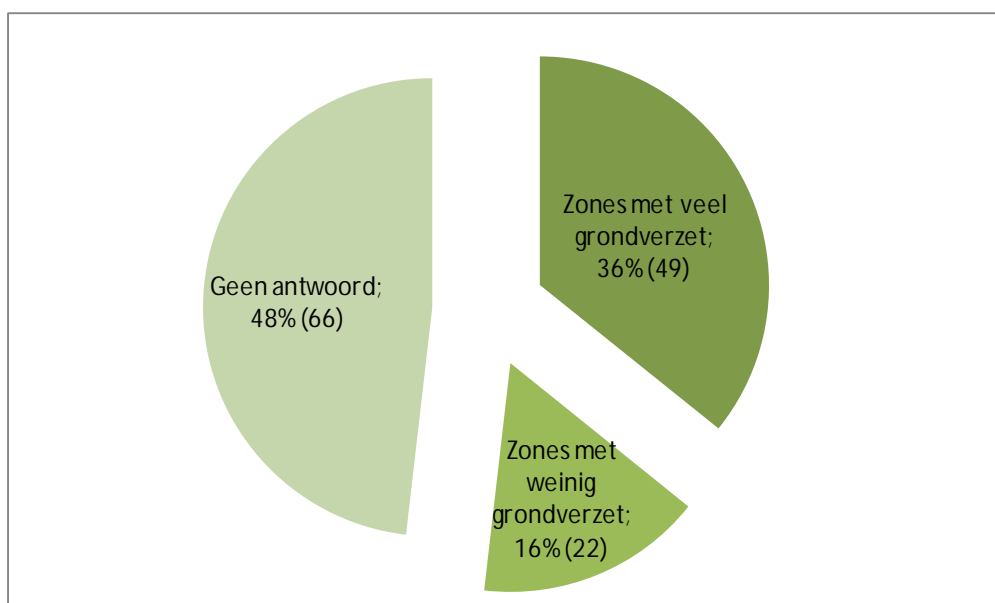
De vraag is gesteld in absolute aantallen, zodat op basis van het antwoord niet kan worden vastgesteld voor welk deel van het totaal aantal zones men problemen verwacht. De eerdere vraag met betrekking tot het aantal zones was slechts uitgedrukt in klassen, dus ook de combinatie van de beide antwoorden leidt niet tot een concreter inzicht.

Figuur 10 Het aantal zones waarvoor de individuele gemeenten verwachten dat er onvoldoende gegevens beschikbaar zullen zijn voorafgaand aan de nieuwe vaststelling van de bodemkwaliteitskaart

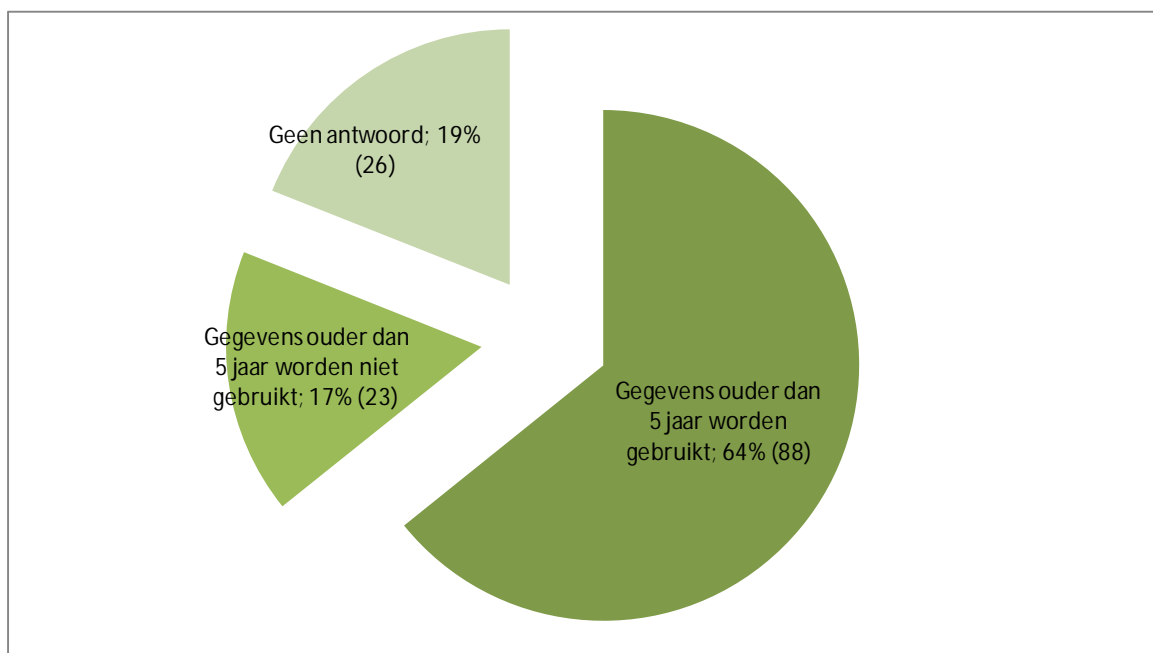
Voor de zones waarvoor wordt verwacht dat er onvoldoende resultaten beschikbaar zullen zijn, is ook nog gevraagd in hoeverre dit zones betreffen waar veel grondverzet zal plaatsvinden. Met andere woorden, 'hoe erg' is het gemis aan informatie in die zones?

Bijna de helft van de gemeenten geeft op deze vraag geen antwoord, maar voor zover er antwoord wordt gegeven, wordt door een ruime meerderheid van de gemeenten verwacht dat het ontbreken van voldoende gegevens (ook) betrekking heeft op de zones waarin het meeste grondverzet zal plaatsvinden. Zie Figuur 11.

Figuur 11 Percentage (en aantal) van de gemeenten die verwachten dat het ontbreken van voldoende gegevens zal plaatsvinden in zones met veel of weinig grondverzet

Tenslotte is nog gevraagd of gebruik wordt gemaakt van waarnemingen die ouder zijn dan vijf jaar. Dit is van belang omdat dit mede bepalend zal zijn voor het aantal waarnemingen dat in een zone beschikbaar is. De Richtlijn bodemkwaliteitskaarten stelt dat voor analyseresultaten die ouder zijn dan vijf jaar moet worden overwogen of deze nog representatief (kunnen) zijn voor de actuele bodemkwaliteit. De resultaten zijn weergegeven in Figuur 12.

Figuur 12 Percentage (en aantal) van de gemeenten die al of niet gebruik maakt van gegevens die ouder zijn dan vijf jaar

Een ruime meerderheid van de gemeenten maakt dus inderdaad gebruik van gegevens die ouder zijn dan vijf jaar. Dit kan een bewuste keuze zijn, met name omdat voor de metalen de

wijzigingen in de bodemkwaliteit in principe niet zo snel zullen optreden dat na vijf jaar deze gegevens inderdaad niet meer bruikbaar zijn. Door in dat geval ook gegevens ouder dan vijf jaar mee te nemen bij het definiëren van de bodemkwaliteit zal, doordat er een groter aantal gegevens per zone beschikbaar is, een beter / meer representatief beeld van de bodemkwaliteit in die zone worden verkregen.

Er is niet doorgevraagd of het gebruik van gegevens ouder dan vijf jaar ook is gebaseerd op een bewuste keuze. Overigens valt een dergelijke vraag ook buiten het bestek van de Commissie.

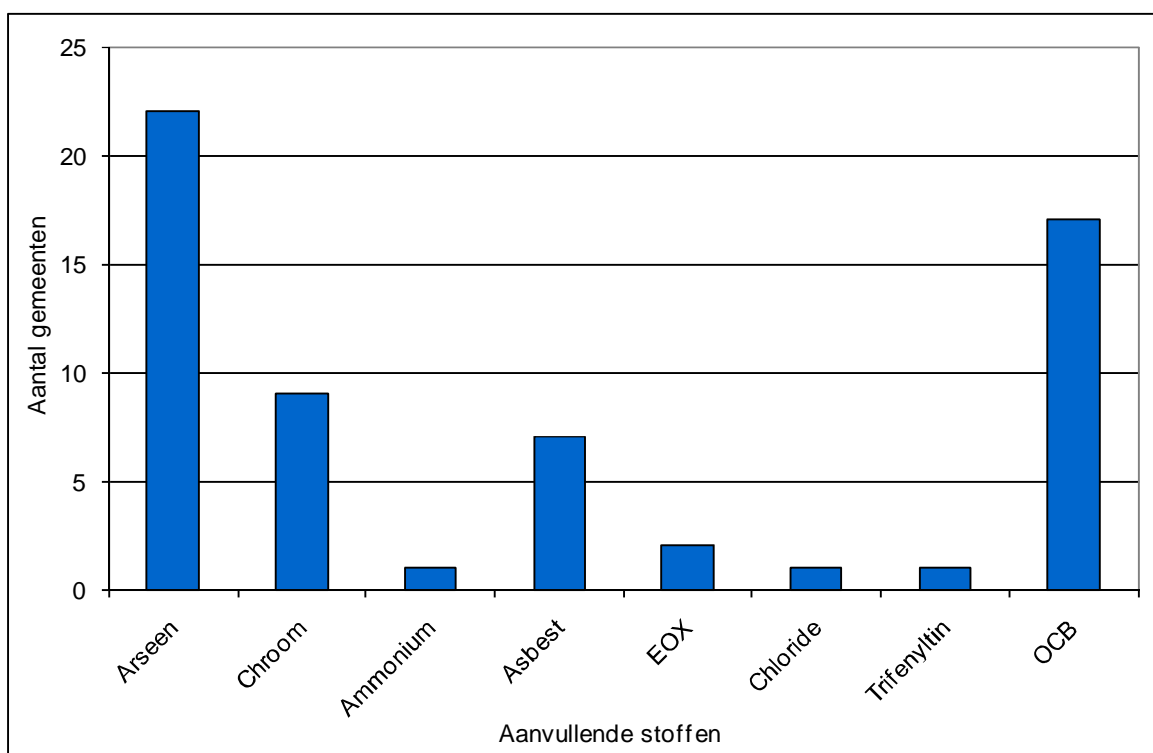
Op basis van voorgaande gegevens is het duidelijk dat er, naar verwachting van de gemeenten, onvoldoende gegevens beschikbaar zijn of zullen komen om bij de hernieuwde vaststelling van de bodemkwaliteitskaart te voldoen aan de eisen die worden gesteld door de Richtlijn bodemkwaliteitskaarten. Omdat dit tekort ook kan optreden in die zones waar het meeste grondverzet plaatsvindt, betekent dit dus een wezenlijk probleem voor het grondverzet op basis van de bodemkwaliteitskaarten.

3.4.6 De te onderzoeken stoffen

De Richtlijn bodemkwaliteitskaarten geeft aan dat een bodemkwaliteitskaart in ieder geval dient te worden gedefinieerd voor de stoffen van het standaardpakket (organisch stof, lutum, barium, cadmium, kobalt, koper, kwik, lood, molybdeen, nikkel, zink, minerale olie, PAK's en PCB's), maar dat daarnaast ook die stoffen moeten worden meegenomen die een kans maken van meer dan 5% om de achtergrondwaarden te overschrijden. Dit impliceert dat de gemeenten (en ook de waterschappen) een verantwoordelijkheid dragen voor het identificeren van de stoffen die in de bodemkwaliteitskaart moeten worden opgenomen. Om die reden is aan de gemeenten gevraagd of zij van mening zijn dat naast de stoffen van het standaardpakket in hun beheergebied ook andere stoffen routinematig moeten worden gemeten (en dus onderdeel moeten zijn van de bodemkwaliteitskaart).

34% (46 gemeenten) van de respondenten is inderdaad van mening dat er naast de stoffen van het standaardpakket in hun beheergebied ook nog andere stoffen moeten worden gemeten; 66% (91 gemeenten) is van mening dat kan worden volstaan met de stoffen van het standaardpakket.

In aanvulling op die vraag is vervolgens gevraagd welke stoffen dan aanvullend moeten worden gemeten en wat de motivatie hiervoor is. Om welke stoffen het gaat en hoe vaak deze stoffen worden genoemd is weergegeven in Figuur 13.

Figuur 13 Stoffen die in aanvulling op het standaardpakket zijn genoemd en het aantal gemeenten dat deze stoffen noemt

De motivatie van de 46 gemeenten die hebben aangegeven dat er aanvullende stoffen moeten worden gemeten is opgenomen in Bijlage B.

Soms wordt voor arseen een verband gelegd met het up-to-date houden van de huidige bodemkwaliteitskaart, maar over het algemeen wordt aangegeven dat arseen in het beheergebied in verhoogde gehalten voorkomt. De behoefte om arseen op te nemen in de bodemkwaliteitskaart is per provincie opgesplitst weergegeven in Tabel 1, daarin is tevens de behoefte om OCB's op te nemen in weergegeven.

Tabel 1 Aantal gemeenten verdeeld over de provincies waarin met arseen en/of OCB's wil meenemen in de bodemkwaliteitskaart

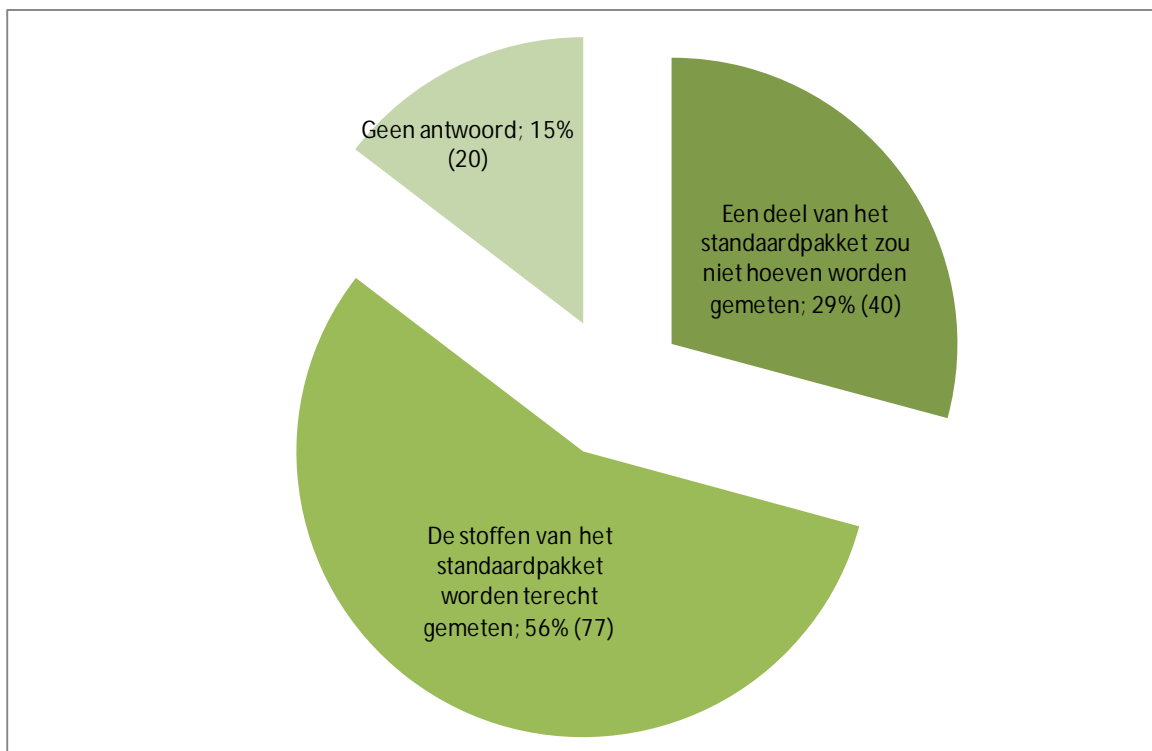
Provincie	Aantal gemeenten dat arseen meeneemt	Aantal gemeenten dat OCB's meeneemt
Noord-Holland	3	5
Overijssel	3	
Limburg	3	
Zuid-Holland	2	3
Gelderland	6	4
Noord-Brabant	3	
Groningen	2	
Utrecht		5

Voor de gemeenten die behoefte hebben aan het meenemen van OCB's moet wel worden opgemerkt dat de antwoorden voor 4 van de 5 gemeenten in Noord-Holland door dezelfde persoon zijn gegeven. In Utrecht speelt dit voor alle 5 de gemeenten die aangeven OCB's te willen meenemen. Mogelijk levert dit een (licht) vertekend beeld op.

Om invulling te geven aan de gemeentelijke verantwoordelijkheid met betrekking tot de binnen het beheergebied routinematig te analyseren stoffen worden derden op verschillende manieren geïnformeerd. Genoemd wordt het verzenden van mailings en via internet, zowel als het informeren van adviesbureaus wanneer deze informatie inwinnen voor historisch bodemonderzoek.

Enkele gemeenten vinden de afwijking t.o.v. het standaardpakket ten opzichte van het gewenste pakket (nog) niet belangrijk genoeg om hierover informatie te verschaffen. In totaal waren er op deze vraag 48 reacties.

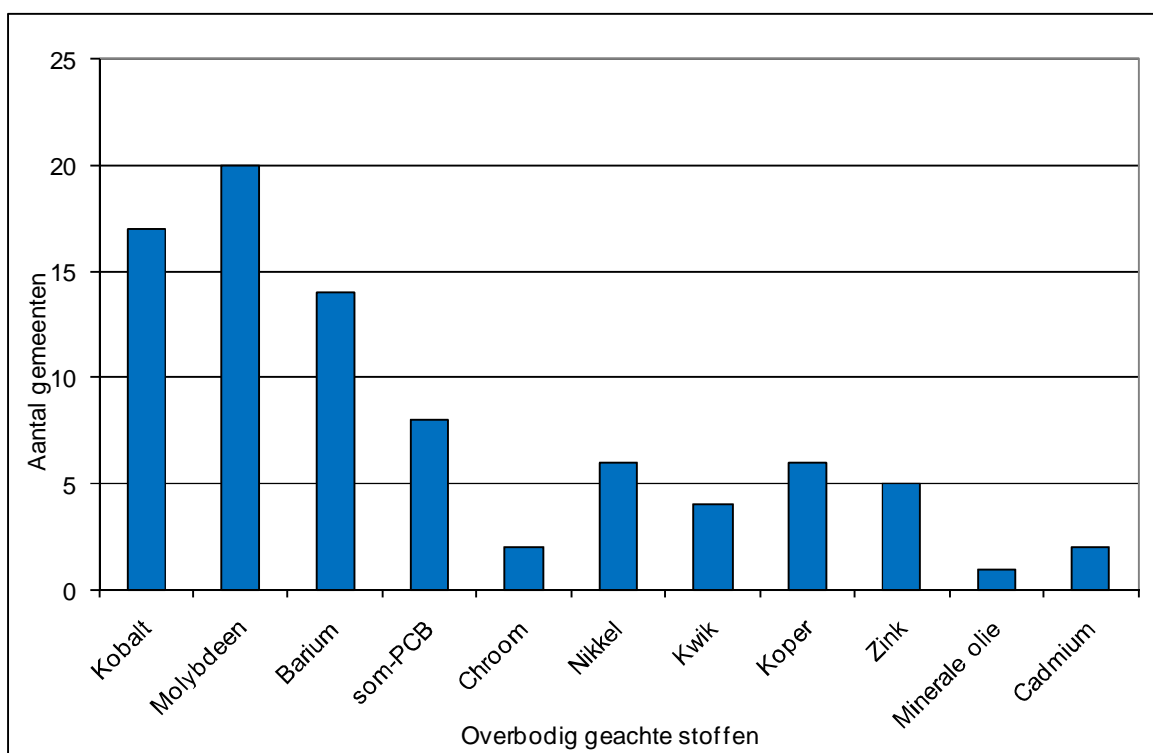
Hoewel vanuit het technisch instrumentarium bij het Besluit bodemkwaliteit vastligt dat de stoffen van het standaardpakket routinematig dienen te worden gemeten, is toch ook de vraag gesteld of gemeenten van mening zijn dat een of meer van die stoffen voor het eigen beheergebied eigenlijk niet zouden hoeven te worden gemeten. Met andere woorden, of men van mening is dat voor een of meer stoffen in het beheergebied de kans op het overschrijden van de achtergrondwaarde kleiner is dan 5%. De resultaten van deze vraag zijn weergegeven in Figuur 14.

Figuur 14 Percentage (en aantal) van de gemeenten dat van mening is dat er in het standaardpakket stoffen zitten die terecht of juist onterecht moeten worden gemeten

De motivatie waarom men van mening is dat bepaalde stoffen niet routinematig hoeven te worden gemeten is opgenomen in Bijlage C. In een enkel geval wordt wel geantwoord dat er stoffen zijn die niet zouden hoeven te worden gemeten, maar worden die stoffen vervolgens niet genoemd.

De motivatie voor het niet hoeven / willen meten van stoffen is verschillend, maar vaak niet gerelateerd aan een kleinere overschrijdingskans van de achtergrondwaarde dan 5%. Welke stoffen worden genoemd is weergegeven in Bijlage C.

Figuur 15 Stoffen en het aantal keer dat die worden genoemd als zijnde overbodige routinematig te meten stoffen

3.5 Conclusies

Op basis van de resultaten van de enquête concludeert de vertegenwoordiger van de gemeenten in de Commissie het volgende:

- De deelname van de gemeenten aan de enquête is voldoende in aantal en spreiding over de typen gemeenten om conclusies te kunnen verbinden aan de resultaten van de enquête. De reacties vertonen bovendien voldoende consistentie om hier conclusies aan te kunnen verbinden. Gelijktijdig moet er wel voorzichtig met die conclusies worden omgesprongen omdat niet bekend is of de enquête ook het formele standpunt van een gemeente (voldoende) vertegenwoordigt.
- Medio 2009 is de functiekaart bij een groot deel van de gemeenten nog niet vastgesteld. Hieruit blijkt dat de gemeenten op dat moment een achterstand hadden bij de invoering van deze beleidsmatige taak uit het Besluit bodemkwaliteit.
- Bij het merendeel van de respondenten is een bodemkwaliteitskaart vastgesteld. Veelal is deze vastgesteld voor 1 juli 2008. Voor de respondenten die nog geen bodemkwaliteitskaart hebben vastgesteld geldt dat de helft van plan is van plan is dit nog wel te gaan doen.
- Slechts weinig gemeenten hebben, circa driekwart jaar na de invoering van het standaardpakket, van de nieuwe stoffen reeds voldoende analyses beschikbaar om de bodemkwaliteitskaart te kunnen actualiseren.
- Circa een derde van de gemeenten geeft aan dat een tekort aan analyses ook zal optreden voor zones waar veel grondverzet wordt verwacht (de helft van de respondenten antwoordt niet op deze vraag).
- Een minderheid van de gemeenten geeft aan dat ze verwachten dat ze aan het eind van de overgangperiode voldoende analyseresultaten van de nieuwe stoffen beschikbaar zullen hebben om de bodemkwaliteitskaart te kunnen actualiseren.

- Dit beeld wordt bevestigd door de getalsmatige resultaten van de enquête. Hierbij wordt opgemerkt dat dit getalsmatige beeld voor een deel kan zijn vertroebeld doordat gemeenten de bodemrapporten geclusterd in hun bodemkwaliteitskaart verwerken, en ze bij het beantwoorden van de vragen mogelijk geen rekening hebben gehouden met analyserapporten die nog 'in de kast liggen'.
- Uit de toelichting bij de enquête blijkt dat gemeenten waarvan nu al duidelijk is dat deze op 1 juli 2011 wel in staat zullen zijn om de bodemkwaliteitskaart te actualiseren met de nieuwe stoffen, dit hebben gerealiseerd door een aanvullende monsternemingscampagne.
- Veel gemeenten hebben bij de vaststelling van hun huidige bodemkwaliteitskaart gebruik gemaakt van meetgegevens die ouder zijn dan 5 jaar.

Uit de samenhang van deze constatering volgt dat voor een wezenlijk deel van de gemeenten voor het eind van de overgangstermijn (1 juli 2011), met name voor de nieuwe stoffen, aanvullende monsternemingscampagnes nodig zijn om de bodemkwaliteitskaart tijdig te kunnen actualiseren.

Ter overweging wordt – buiten de enquête om - meegegeven dat deze monsternemingscampagnes veel geld kosten. Dit wordt binnen een groot aantal gemeenten gezien als een maatschappelijk probleem, aangezien er een breed gevoel heerst dat dit geld niet wordt aangewend ten behoeve van de aanpak van een concreet milieuhygiënisch risico. Dit maakt het lastig om geld vrij te maken voor actualisatie van de kaarten.

Verder wordt geconstateerd dat:

- Een flinke minderheid van de gemeenten aangeeft dat naast het standaardpakket nog aanvullende stoffen moeten worden geanalyseerd. Deze gemeenten hebben dit echter niet vastgelegd in het lokale bodembeleid, terwijl ze - voor het merendeel - dit beeld ook niet actief uitdragen naar belanghebbenden.
- Een klein deel van de gemeenten vasthoudt aan analyse van een stof waarvoor geen normering meer bestaat (EOX).
- Enkele gemeenten overwegingen uiten dat enkele stoffen in het standaardpakket juist overbodig zijn, maar dat deze meningen niet zodanig zijn onderbouwd dat de commissie er nu conclusies aan kan verbinden.
- De gemeenten overwegend welwillend staan tegenover het bijdragen aan een verdere evaluatie van de implementatie van het standaardpakket door het ter beschikking stellen van de analyseresultaten in hun beheergebied.

3.6 Aanbevelingen uit de VNG

De vertegenwoordiger van de gemeenten in de Commissie heeft op basis van de enquête en een concept versie van dit rapport, aanbevelingen geformuleerd. De Commissie heeft geconcludeerd dat die aanbevelingen deels buiten de taakstelling van de Commissie vielen; dat deel van de aanbevelingen is daarom niet overgenomen in dit rapport.

Door de vertegenwoordiger van de gemeenten in de Commissie worden aanbevelingen gedaan aan de gemeenten zelf en aan het Implementatieteam.

Gemeenten:

- De functiekaart dient, voor die gemeenten die dit nog niet hebben gedaan, zo spoedig mogelijk te worden vastgesteld.
- Gebruik, na verlenging tot 1 juli 2013, de overgangstermijn om de voor de kaarten benodigde analyses te verzamelen.

- Onderzoek of, voor die gemeenten die dit van mening zijn, in gezamenlijkheid – samen met milieudiensten en provincies – een onderbouwing kan worden geleverd voor noodzakelijk geachte aanpassingen van het standaardpakket.
- Zorg er voor dat derden op een laagdrempelige manier kennis kunnen nemen van (openbare) gegevens die nodig zijn om op de juiste stoffen te analyseren, bijvoorbeeld door het openbaar beschikbaar stellen van de bodemkwaliteitskaart of het vaststellen van beleid ten aanzien van de in aanvulling op het standaardpakket te analyseren stoffen.

Implementatieteam:

- Aanbevolen wordt om de overgangstermijn te verlengen van 3 naar 5 jaar, dus tot 1 juli 2013.
- Lever ondersteuning aan de gemeenten voor het actualiseren van de bodemkwaliteitskaarten, het leveren van een onderbouwing voor eventuele aanpassingen van het standaardpakket en het voor derden beschikbaar stellen van kennis over de aanwezigheid van stoffen.
- Zorg dat er uiterlijk een half jaar voor het einde van de verlengde overgangstermijn duidelijkheid is over de stand van zaken van de implementatie van het standaardpakket in de bodemkwaliteitskaarten.
- Zorg er voor dat, minimaal een half jaar voor het einde van de verlengde overgangstermijn, de normstelling voor de (nieuwe) stoffen definitief is vastgesteld, zodat ook duidelijk is of deze stoffen onderdeel van het standaardpakket blijven uitmaken.

3.7 Actualisatie informatie

Het beeld dat uit de enquête onder de gemeenten naar voren is gekomen heeft bij de Commissie de vraag opgeroepen of, ten tijde van het opstellen van dit statusrapport, dit beeld nog altijd actueel is. Besloten is daarom om via Bodem+ de ILB-adviseurs op een aantal specifieke punten te bevragen. Hier is het volgende beeld uit naar voren gekomen:

- Het feit dat de bodemkwaliteitskaarten moeten worden aangevuld met de nieuwe stoffen staat bij alle gemeenten op het netvlies.
- Veel gemeenten verwerken de bodemkwaliteitsinformatie uit nieuwe rapporten pas op het moment dat ze een (nieuwe) kaart gaan maken. Er liggen dus nogal wat rapporten te wachten op verwerking. Dit lijkt onafhankelijk te zijn van de vraag of gemeenten beschikken over een bodeminformatiesysteem.
- Voor alle gemeenten geldt dat de bodemonderzoeken die vanuit de markt komen (aanvraag bouwvergunning) noch per 1 juli 2011, noch per 1 juli 2013, voldoende zullen zijn om in de minimale informatiebehoefte voor de nieuwe stoffen te voorzien (tenminste 20 metingen per zone);
- Er is ten aanzien van de implementatie van het standaardpakket op hoofdlijnen sprake van vier situaties:
 - Er is binnen de ILB in 2009 budget geclaimd om in 2010 de bodemkwaliteitskaart te actualiseren in het kader van de implementatie van het Besluit bodemkwaliteit. In 2010 worden diverse opdrachten aan adviesbureaus verstrekt om de bodemkwaliteitskaart te actualiseren en ook aanvullend te bemonsteren om gegevens over de nieuwe stoffen te krijgen. Deze gemeenten hebben naar verwachting reeds per 1 juli 2011 de nieuwe stoffen in een nieuwe kaart beschikbaar.
 - Gemeenten laten de bodemkwaliteitskaart omrekenen met de bestaande gegevens (dus zonder nieuwe stoffen) naar een nieuwe kaart en gaan in 2010 of 2011 het nieuwe beleid vaststellen. In de aanbiedingsnota aan de raad wordt tevens gevraagd om jaarlijks budget vrij te maken om de kaart periodiek te actualiseren. Op deze wijze wordt de investering in nieuwe stoffen veel algemener, namelijk het actueel houden van de kaart. Als er vooraf moet worden geïnvesteerd in de kaart is die investering

(voor stoffen die veelal niet het probleem zijn in de gemeente, want de kwaliteit wordt meestal bepaald door lood, zink, koper en PAK) veel minder goed te verkopen. Met twee extra jaren is er via deze weg dus meer geld beschikbaar voor de actualisatie van de kaart.

- Gemeenten staan onder voorwaarden (goed vooronderzoek, vaak inclusief interpretatie van oude luchtfoto's) het gebruik van de bodemkwaliteitskaart bij de aanvraag voor een bouwvergunning toe. Dit wordt gepresenteerd als een lastenvermindering voor de burgers. Gemeenten krijgen dan vanuit de markt geen gegevens meer voor de bodemkwaliteitskaart en compenseren dat door leges in te stellen voor de aanvraag van de bouwvergunning. Met een potje dat wordt opgebouwd, wordt de bodemkwaliteitskaart eens in de 5 jaar geactualiseerd.
- Een aantal gemeenten wacht af hoe het kwartje valt. Zij hebben nog overgangsrecht via de bestaande bodemkwaliteitskaart. Investeringsbeslissingen liggen moeilijk bij de gemeente, dus ook vervroegd investeren in de kaart is lastig. Door het overgangsrecht voor de bestaande kaart gelijk te trekken met het overgangsrecht voor nieuwe stoffen in een nieuwe kaart, kunnen deze gemeenten naar verwachting over de streep worden getrokken om het Besluit bodemkwaliteit te implementeren. Ze kunnen dan in 2010 of 2011 overstappen en vragen dan geld voor de periodieke actualisatie van de kaart bij de gemeenteraad.

4 Rapportage enquête onder de waterschappen

4.1 Doelstelling

De Commissie Evaluatie Stoffenpakket heeft als taak om de implementatie van het nieuwe standaardpakket van het Besluit bodemkwaliteit te monitoren. De waterschappen zijn hiervoor een belangrijke doelgroep. Om zicht op de implementatie te krijgen is daarom informatie van de waterschappen noodzakelijk. Hiervoor is een enquête onder de waterschappen uitgezet.

Het doel van de enquête is het in kaart brengen van problemen die de waterschappen ondervinden bij het verspreiden en toepassen van baggerspecie, ten gevolge van het nieuwe standaardpakket als onderdeel van het Besluit bodemkwaliteit.

4.2 Proces

De enquête is vastgesteld in de vergadering van de Commissie op 23 februari 2009. Hierna is deze nog in beperkte mate afgestemd met de enquête onder de gemeenten (zie hoofdstuk 3) en hebben deskundigen bij Bodem+ er nog naar gekeken.

Medio mei 2009 zijn alle contactpersonen van de waterschappen per email benaderd om deze enquête in te (laten) vullen. In bijlage D is de uiteindelijke vragenlijst opgenomen.

In enkele gevallen is navraag gedaan naar de betekenis van een gegeven antwoord en in september 2009 is de enquête nogmaals onder de aandacht gebracht van de waterschappen die nog niet hadden gereageerd. Dat leverde nog twee reacties op.

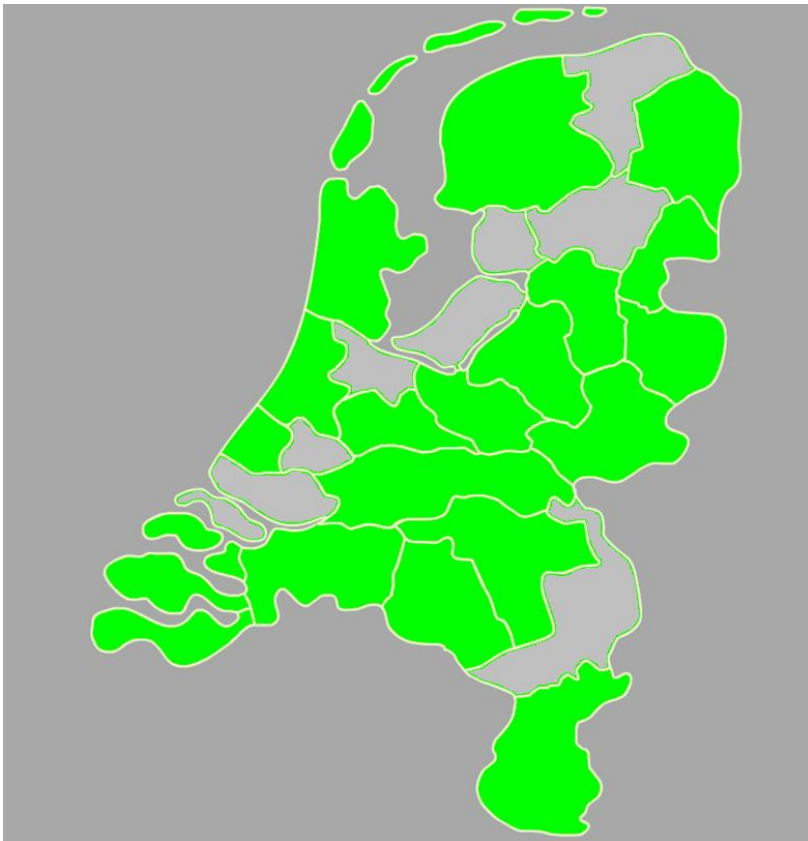
Op 19 november 2009 zijn de resultaten van de enquête met een aantal illustraties toegelicht in een bijeenkomst van de Themagroep Waterbodem van de Unie van Waterschappen. Die toelichting gaf geen aanleiding bij de aanwezigen (21 waterschappen) om hun antwoorden te nuanceren.

4.3 Reacties

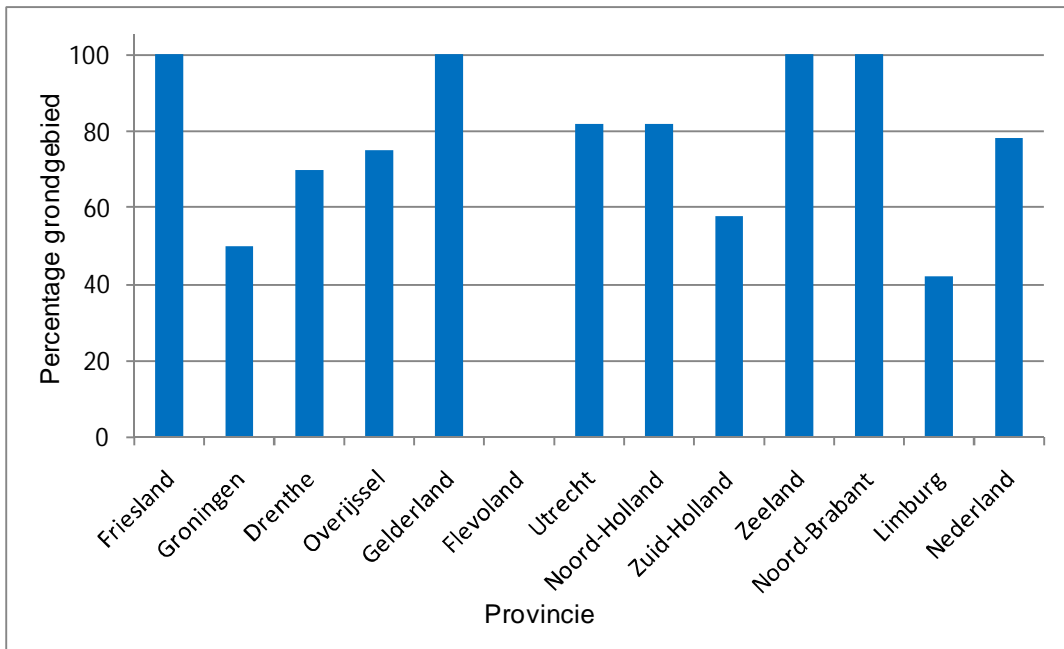
In totaal heeft 73% (19 van de 26) van de waterschappen gereageerd.

Het gezamenlijke beheergebied van alle waterschappen bedraagt 35.000 km². In de enquête is 78% van het landoppervlak van Nederland vertegenwoordigd. Per provincie zijn één of meer waterschappen actief. Het percentage landoppervlak dat door de deelnemende waterschappen is vertegenwoordigd is per provincie weergegeven in Figuur 16 en Figuur 17. De waterschappen die hebben gereageerd vertegenwoordigen 76% van de inwoners van Nederland.

Al met al kan daarom worden geconcludeerd dat de resultaten van de enquête een evenredige afspiegeling vormen van het totaal aan waterschappen.

Figuur 16 Verspreiding over Nederland van de waterschappen die hebben deelgenomen aan de enquête (groen)

Figuur 17 Percentage van het landoppervlak van de Nederlandse provincies dat is vertegenwoordigd door de waterschappen die hebben deelgenomen aan de enquête

Flevoland (waterschap Zuiderzeeland) is niet vertegenwoordigd in de enquête en verder zijn de grondgebieden van Groningen en Limburg voor de helft of minder vertegenwoordigd.

4.4 Resultaten

4.4.1 Waterbodempkwaliteitskaarten

Uit andere bronnen dan de enquête is bekend dat alle waterschappen in Nederland jaarlijks een monitoringsprogramma uitvoeren en de toestand van de oppervlaktewaterkwaliteit en waterbodempkwaliteit vastleggen.

Drie waterschappen geven aan een waterbodempkwaliteitskaart voor een deel van hun gebied of voor het gehele beheergebied te hebben opgesteld. Eén waterschap heeft aangegeven een kaart op te gaan stellen. De andere waterschappen geven een aantal redenen op waarom een dergelijke kaart voor hen niet interessant is:

- (5x) nauwelijks of geen toepassingen van grond / baggerspecie in het watersysteem;
- (3x) kosten wegen niet op tegen de baten;
- (5x) ontwikkelen gebiedsspecifiek beleid;
- (7x) andere reden.

De waterschappen die wel met een waterbodempkwaliteitskaart aan de slag gaan of zijn gegaan, hebben inmiddels al voldoende gegevens beschikbaar over de nieuwe stoffen uit het standaardpakket of hebben die voor 1 juli 2011 beschikbaar.

Discussie:

Het is wel te verklaren dat weinig waterschappen een formele waterbodempkwaliteitskaart vaststellen als bewijsmiddel voor grondverzet. Er worden in de enquête meerdere redenen gegeven die hieraan ten grondslag liggen:

- Verreweg de meeste baggerspecie en grond uit het watersysteem vindt zijn toepassing op de droge bodem. De kwaliteit van baggerspecie heeft over het algemeen weinig tot geen relatie met de kwaliteit van de landbodempkwaliteit en is over het algemeen ook meer verontreinigd (en met meer stoffen) dan de landbodempkwaliteit. Een bodempkwaliteitskaart is daardoor lastig inzetbaar als bewijsmiddel.
- De indeling in klassen waaraan wordt getoetst is voor water- en landbodempkwaliteit verschillend.
- De dynamiek van de waterbodempkwaliteit zorgt er voor dat een bodempkwaliteitskaart te snel veroudert.
- De toepassingen van eigen baggerspecie in het watersysteem zijn gering en als die toepassingen al plaatsvinden kan veelal van de 'op-of-nabij-regeling' gebruik worden gemaakt.

Toepassing van grond, niet zijnde baggerspecie vindt uiteraard meer plaats, maar wordt dan met keuringsbewijs geleverd door een aannemer of grondbank.

4.4.2 Stoffenpakket in waterbodempkwaliteitsonderzoek

Alle waterschappen geven aan het standaardpakket te hanteren, voor zowel toepassing op de landbodempkwaliteit, voor het verspreiden van baggerspecie als voor toepassing in het watersysteem.

Een aantal waterschappen geeft aan standaard meer stoffen te onderzoeken dan het formele standaardpakket; in veel gevallen gaat het dan om arseen, chroom en OCB. In Tabel 2 is daarvan een overzicht gegeven.

Tabel 2 Stoffen die door de verschillende waterschappen aanvullend op het standaardpakket routinematig worden onderzocht

Waterschap ²	stof	stof	stof	Overige stoffen
Aa en Maas	As	Cr		
Brabantse Delta	As	Cr		
Delfland				
Dommel	As	Cr		
Fryslân		Cr	OCB	Ag, Al, Fe, Mn, Se, Sn, Sb, V
Groot Salland	As	Cr	OCB	Ag, Ca, Fe, K, Mg, Mn, Na, Sn, Sb, Te, Ti, V
Hollands Noorderkwartier	As		OCB	
Hunze en Aa's			OCB	Fe, N-Kj, P, S-tot, TBT
Regge en Dinkel	As			
Rijn en IJssel	As	Cr		
Rijnland				Afhankelijk van eerdere verdachte locaties
Rivierenland	As ¹		OCB	Fe, N-Kj, P, SO ₄ ¹
Roer en Overmaas				Afhankelijk van eerdere verdachte locaties
Stichtse Rijnlanden			OCB	Chloorbenzenen
Vallei en Eem				Fe, P
Velt en Vecht				
Veluwe	As			
Zeeuws-Vlaanderen	As			
Zeeuwse Eilanden				

1 Alleen bij toepassing in oppervlaktewater

2 Benaming van de waterschappen ten tijde van het uitvoeren van de enquête.

De redenen om meer te onderzoeken zijn de volgende:

- Met geringe meerkosten komt veel informatie beschikbaar
- De (bekende) aanwezigheid van verhoogde natuurlijke achtergrondgehalten (bijvoorbeeld arseen) of verhoogd door antropogene oorzaak (verdachte stoffen).

Door de aanrijking die via het grondwater plaatsvindt in de waterbodem is het begrijpelijk dat arseen voor veel waterschappen een relevante stof is.

Conclusie:

Veel waterschappen voegen arseen, en in mindere mate chroom en OCB toe aan het standaardpakket. Voor alle drie de stoffen geldt dat deze voorheen deel uit maakten van het basispakket voor de waterbodem (NVN 5720), waarbij OCB's moesten worden gemeten wanneer de triggerwaarde voor EOX werd overschreden. Omdat dit laatste frequent gebeurde, analyseerden veel waterschappen OCB's al direct.

4.4.3 Knelpunten bij toepassen of verspreiden van baggerspecie

In de praktijk van de waterschappen kan de kwaliteit van baggerspecie op twee manieren worden bepaald: met de msPAF methode (verspreiden) en volgens de klasse-indeling (klasse A, klasse B, klasse wonen, klasse industrie). Een derde methode gerelateerd aan het verspreiden in oppervlaktewater komt bij de waterschappen vrijwel nooit voor.

Toetsing aan de verspreidingsnorm of de toepassingseis geeft vervolgens aan of de betreffende baggerspecie kan worden verspreid of toegepast.

Tien waterschappen (van de 19 respondenten) geven aan knelpunten te ondervinden bij het verspreiden van baggerspecie hetzij door standaardpakket, hetzij door één of meer stoffen uit een uitgebreider pakket. Hetzelfde geldt ook voor problemen bij het toepassen van baggerspecie op de landbodem, en in mindere mate bij toepassen in het watersysteem.

In Tabel 3 is een overzicht opgenomen om welke stoffen het gaat.

Tabel 3 Stoffen, al of niet deel uitmakend van het standaardpakket, waarmee waterschappen problemen ervaren bij het toepassen of verspreiden van baggerspecie

Waterschap ¹	Verspreiden op aangrenzend perceel		Toepassen op landbodem		Toepassen op waterbodem	
	Binnen standaardpakket	Buiten standaardpakket	Binnen standaardpakket	Buiten standaardpakket	Binnen standaardpakket	Buiten standaardpakket
Aa en Maas						
Brabantse Delta	Ni	Cr	Min.olie			
Delfland						
Dommel			Ni			
Fryslân		Sb		Sb		Sb
Groot Salland		OCB	Min.olie			
Hollands Noorderkwartier		msPAF- org				
Hunze en Aa's	PCB, Min.olie		PCB, Min.olie	cocktail		
Regge en Dinkel	Ni					
Rijn en IJssel			Ni	As	Ni	As
Rijnland						
Rivierenland	Ba					
Roer en Overmaas						
Stichtse Rijnlanden						
Vallei en Eem						
Velt en Vecht						
Veluwe		As		As		
Zeeuws-Vlaanderen						
Zeeuwse Eilanden						

¹ Benaming van de waterschappen ten tijde van het uitvoeren van de enquête.

Over het algemeen hebben de waterschappen hun knelpunten niet gemeld bij Bodem+ met uitzondering van (eerdere) problemen met de barium toetsing en later bij problemen met antimoon en nikkel. Echter, de gesignaleerde problemen zijn wel in de daarvoor ingerichte commissies terecht gekomen.

Conclusie

De knelpunten bij toepassen ontstaan in de meeste gevallen bij de aanwezigheid van stoffen die van nature verhoogd aanwezig kunnen zijn: arseen, nikkel, barium en antimoon.

4.4.4 Gebiedsgericht beleid

Vijf waterschappen hebben aangegeven gebiedsgericht beleid te gaan ontwikkelen. De reden daarvoor is de aanwezigheid van verhoogde achtergrondgehalten. Drie daarvan willen gebruik maken van een bodemverwachtingenkaart (volgens bijlage M, Rbk).

4.4.5 Kennis delen

Vrijwel alle waterschappen delen hun kennis met adviesbureaus die in hun opdracht waterbodemonderzoek uitvoeren.

Alle waterschappen zijn bereid om hun gegevens beschikbaar te stellen voor verder onderzoek, mocht de Commissie hiertoe besluiten.

4.5 Conclusies

Driekwart van de waterschappen heeft de enquête ingevuld. Daarmee is ook driekwart van het Nederlands grondgebied in de enquête vertegenwoordigd.

Alle waterschappen onderzoeken tenminste het standaardpakket bij hun waterbodemonderzoek, maar tweederde van de waterschappen voegt hier één of meer stoffen aan toe. De motivatie is veelal de aanwezigheid van bekende verhoogde gehalten (natuurlijk of verdacht). Meestal gaat het daarbij om arseen, chroom en / of OCB's. Op zich betekent dit dat de implementatie van het standaardpakket bij de waterschappen geen probleem vormt.

Slechts drie waterschappen maken gebruik van een waterbodemkwaliteitskaart als bewijsmiddel voor grondverzet, en één waterschap is voornemens een dergelijke kaart te maken.

Tien van de negentien waterschappen ondervinden problemen bij het verspreiden op de kant of het toepassen van baggerspecie. Deels wordt dit veroorzaakt door stoffen die deel uitmaken van het standaardpakket en deels door stoffen die hier buiten vallen.

Vijf waterschappen gaan gebiedsgericht beleid ontwikkelen, mede naar aanleiding van verhoogde achtergrondgehalten.

4.6 Aanbevelingen uit de UvW

In tegenstelling tot gemeenten hebben waterschappen nauwelijks ervaringen met bodemkwaliteitskaarten als bewijsmiddel voor bagger- en grondverzet. Evenmin hebben waterschappen veel ervaring met waterbodembeleid gericht op beheer van de waterbodem vanuit de optiek van bagger- en grondverzet. Veel waterschappen oriënteren zich nog op de mogelijkheden die het Besluit bodemkwaliteit in dit verband biedt, zowel als op de opdrachten die hieruit voortkomen. Het verdient aanbeveling in vervolgenquêtes opnieuw naar de stand van zaken te vragen.

Het verdient aanbeveling een verdiepende enquête op te stellen in samenwerking met de Themagroep waterbodems van de UvW.

5 Rapportage overige partijen

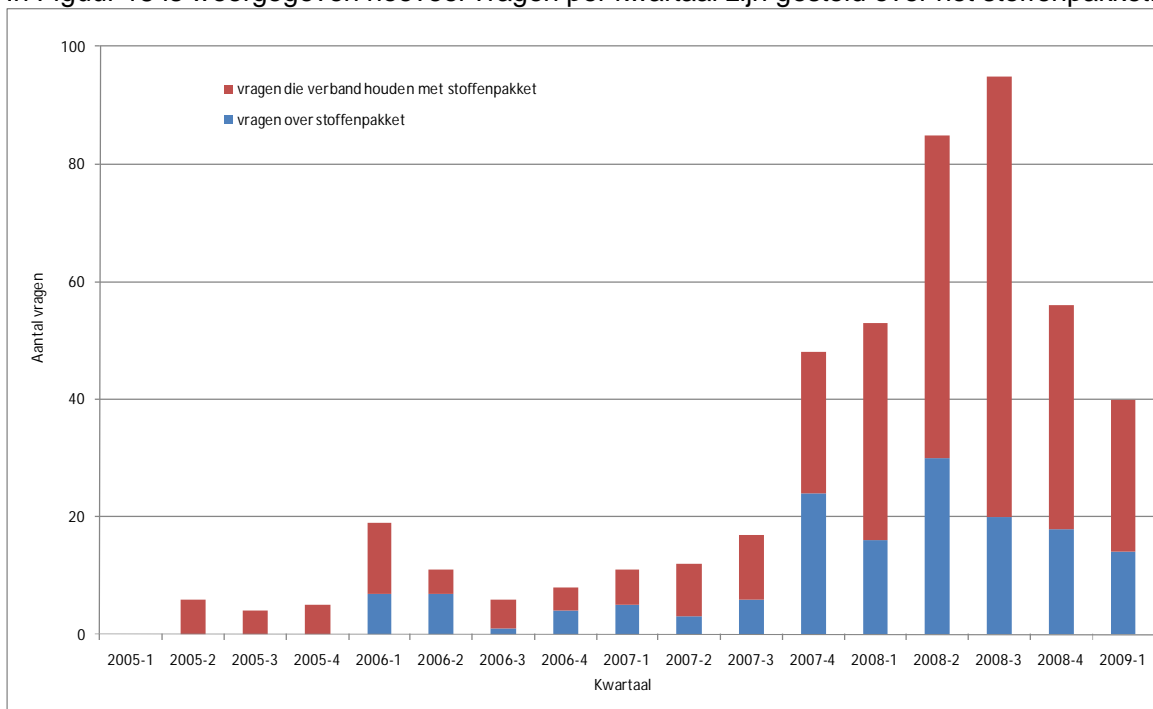
5.1 Rapportage vanuit Bodem+

5.1.1 Inleiding

In deze paragraaf wordt een analyse gemaakt van de vragen die in de periode 2005 tot maart 2009 zijn gesteld aan de helpdesk van Bodem+ over (de wijzigingen in) het milieuhygiënisch stoffenpakket voor (water)bodemonderzoek en partijkeuringen van grond en baggerspecie. De nadruk daarbij ligt op de vragen die zijn gesteld vanaf de tweede helft van 2008, dus na het implementeren van het standaardpakket.

5.1.2 Aantal vragen

In Figuur 18 is weergegeven hoeveel vragen per kwartaal zijn gesteld over het stoffenpakket.

Figuur 18 Aantal vragen per kwartaal zoals gesteld aan de bodemhelpdesk over of gerelateerd aan het stoffenpakket (bron: Bodem+)

In Figuur 18 is onderscheid gemaakt tussen vragen die direct over het stoffenpakket gaan en vragen die algemener zijn maar wel verband houden met (wijzigingen in) het stoffenpakket. Dit kunnen vragen zijn over het Besluit bodemkwaliteit (bewijsmiddelen, overgangsrecht, bodemkwaliteitskaarten, uitvoeringsknelpunten) en vragen over bodemonderzoek en bodemsanering.

In de grafiek valt op dat een eerste stijging van het aantal vragen zich eind 2007 / begin 2008 heeft voorgedaan (direct na het moment van vaststellen van het nieuwe standaardpakket). Een tweede stijging heeft zich rond 1 juli 2008 voorgedaan, toen het standaardpakket in de NEN-normen en BRL'en is vastgelegd. Vanaf het 4^e kwartaal van 2008 is het aantal vragen weer iets afgenomen.

5.1.3 Analyse van de vragen over het stoffenpakket

Globaal kan onderscheid worden gemaakt tussen vragen voor 1 juli 2008 en na deze datum. Vanaf 1 juli 2008 dient het nieuwe standaard pakket namelijk te worden gebruikt.

Helpdeskvragen stoffenpakket vóór 1 juli 2008

De helpdeskvragen uit deze periode worden gekenmerkt door het volgende:

- Welke stoffen komen nieuw in het standaardpakket en welke stoffen verdwijnen uit het standaardpakket. Deze vragen namen vanaf december 2007 af nadat via de website van Bodem+, SIKB en NEN over de inhoud van de standaardpakketten is gecommuniceerd. Nadat de inhoud bekend was gemaakt kwamen nieuwe vragen naar voren met betrekking tot wanneer welk standaardpakket moet gaan worden gebruikt. Om deze vragen op te vangen is door SIKB een keuzemenu stoffenpakket beschikbaar gesteld.
- Vraagstellers zijn benieuwd naar de achtergrond van het nieuwe standaardpakket en vragen zich af waarom de stoffen chroom en arseen niet meer routinematig hoeven te worden geanalyseerd. De omgekeerde vraag komt ook voor, namelijk waarom nieuwe stoffen als barium, kobalt en molybdeen wel routinematig moeten worden geanalyseerd. Vraagstellers zijn door de helpdesk verwezen naar achtergrondstudies en rapportages.
- Kritische vragen zijn gesteld over het feit dat een afwijkend standaardpakket is vastgesteld voor Rijkswateren.
- In het voorjaar van 2008 bestond bij veel vraagstellers onduidelijkheid over het moment waarop het nieuwe standaardpakket moet gaan worden gebruikt. In een gezamenlijk nieuwsbericht van NEN, SIKB en Bodem+ op 9 juni 2008 is hier meer duidelijkheid over gegeven.
- Al ruim voor de naderende datum van 1 juli 2008 werden vragen gesteld over de geldigheid van bodemonderzoeken en partijkeuringen die zijn uitgevoerd met het oude basispakket, maar worden gebruikt na 1 juli 2008. Slechts een paar opdrachtgevers en adviesbureaus gaven aan voor 1 juli 2008 te willen anticiperen op het nieuwe standaardpakket. Veel opdrachtgevers en adviesbureaus gaven aan zo lang mogelijk nog gebruik te blijven maken van het oude basispakket, omdat het nieuwe standaardpakket volgens hen duurder zal uitvallen.
- Gemeenten (of hun adviseurs) die zich oriënteerden in de mogelijkheden van het Besluit bodemkwaliteit vroegen zich af hoe bij het opstellen van een bodemkwaliteitskaart onder het Besluit bodemkwaliteit kan worden omgegaan met de nieuwe stoffen. Van deze nieuwe stoffen beschikken de gemeenten veelal niet over voldoende gegevens (minimaal 20 metingen per zone). Hoe hiermee kan worden omgegaan is uitgelegd in de nieuwe Richtlijn bodemkwaliteitskaarten, een informatiefolder van Bodem+ over bodemkwaliteitskaarten en een FAQ op de website van Bodem+. Daarnaast werden vragen gesteld over een mogelijke subsidieregeling voor gemeenten om gericht nieuwe gegevens te verzamelen. Uiteindelijk is deze subsidieregeling er niet gekomen, omdat gemeenten hun gegevens ook kunnen genereren met gegevens vanuit de markt. Daarvoor in de plaats is de Impuls Lokaal Bodembeheer gekomen.

Helpdeskvragen stoffenpakket na 1 juli 2008

De helpdeskvragen uit de periode na 1 juli 2008 worden gekenmerkt door het volgende (in volgorde van voorkomen):

- Zeer veel vragen worden gesteld over het overgangsrecht rondom het stoffenpakket. Bij toepassingen onder het Besluit bodemkwaliteit wordt gevraagd of kan worden volstaan met bodemonderzoeken of partijkeuringen die voor 1 juli 2008 zijn uitgevoerd met het oude basispakket. Omgekeerd komen ook vragen over onderzoeken die zijn uitgevoerd (na 1 juli 2008) met het nieuwe standaardpakket, die gebruikt worden bij een toepassing onder het overgangsrecht (dus nog onder het Bouwstoffenbesluit of de Vrijstellings-

regeling grondverzet). Om deze vragen goed te beantwoorden is het nieuwsbericht van 9 juni 2008 uitgebreid met de volgende alinea:

”Standpunt van het Rijk is dat bewijsmiddelen voor grond en baggerspecie die zijn opgesteld met gebruikmaking van het oude basispakket en worden gebruikt voor nuttige toepassing in het kader van het Besluit bodemkwaliteit gebruikt kunnen worden zonder aanvullend onderzoek naar de ontbrekende parameters. Tevens kunnen bewijsmiddelen die zijn opgesteld met gebruikmaking van het nieuwe standaardpakket zonder aanvullend onderzoek worden gebruikt voor een toepassing onder het overgangsrecht van het Besluit bodemkwaliteit (bijvoorbeeld een Bouwstoffenbesluit werk of de Vrijstellingsregeling grondverzet). Dit geldt onder strikte randvoorwaarde dat indien kan/moet worden aangenomen dat bepaalde parameters die in afwijkende concentraties kunnen voorkomen, maar die niet zijn opgenomen in het oude basispakket of het nieuwe standaardpakket, het pakket dient te worden uitgebreid met deze parameters”.

- Ten aanzien van bodemonderzoeken die worden uitgevoerd in het kader van andere wet- en regelgeving dan het Besluit bodemkwaliteit worden vragen gesteld over overgangsrecht rondom het nieuwe stoffenpakket. Denk hierbij aan:
 - Onderzoek bij bouwvergunningen.
 - (Nader) onderzoek t.b.v. een beschikking Wbb.
 - Nul- en eindsituatie onderzoek vanuit het Activiteitenbesluit of een Wm-vergunning.
 - Uitkeuring van de putbodem en putwanden bij een bodemsanering.
 - Verklaringen van niet reinigbaarheid in het kader van het Bssa.
- Ook bij de beantwoording van deze vragen wordt in hoofdlijnen verwezen naar de alinea uit het nieuwsbericht van 9 juni 2008 en wordt opgeroepen gezond verstand te gebruiken. Desondanks bereiken de helpdesk van Bodem+ signalen dat soms onterecht aanvullend onderzoek naar nieuwe stoffen wordt geëist. Bodem+ heeft daarom een FAQ in voorbereiding die gaat over overgangsrecht bij de circulaire bodemsanering, waarbij in de FAQ ook naar de wijzigingen in het stoffenpakket wordt gerefereerd. Sommige vraagstellers blijken verward te zijn over de verschillende data waarop het standaardpakket in werking is getreden (1 juli 2008) en waarop de nieuwe interventiewaarden in werking zijn getreden (1 oktober 2008).
- Vraagstellers zijn geïnteresseerd waaruit blijkt dat het nieuwe stoffenpakket sinds 1 juli 2008 moet worden gehanteerd. Ook hierin voorziet het eerder genoemde nieuwsbericht van 9 juni 2008. Vraagstellers worden daarnaast door de helpdesk verwezen naar interpretatiebladen die het SIKB en NEN kort voor 1 juli 2008 hebben gepubliceerd op hun websites.
 - De bodemhelpdesk krijgt veel signalen dat, bij na 1 juli 2008 uitgevoerd of uit te voeren onderzoek, massaal gebruik wordt gemaakt van het nieuwe stoffenpakket. Dit komt overeen met de gegevens zoals verstrekt door FeNeLab (zie paragraaf 5.3).
 - Adviesbureaus gaven met name rond en kort na de datum van 1 juli 2008 aan dat de analysekosten bij bodemonderzoek door de wijziging van het stoffenpakket (in combinatie met eisen uit de AS3000) zijn gestegen. Het aantal signalen hierover is in de loop van 2008 afgenomen.
 - Gemeenten die gebruik maken van het overgangsrecht en dus gebruik maken van een bestaande bodemkwaliteitskaart, vragen zich af op welke wijze zij de nieuwe stoffen kunnen toetsen, omdat deze niet zijn opgenomen in hun bodemkwaliteitskaart. Een oplossingsrichting is geformuleerd in een FAQ over overgangsrecht, waarin wordt geadviseerd een bodemfunctieklassekaart te gebruiken.
 - Er bestaat soms verwarring welk stoffenpakket moet worden gekozen als een partij baggerspecie afkomstig uit regionaal oppervlaktewater gaat worden toegepast ter plaats van rijkswater of omgekeerd.

- Voor bouwstoffen is geen stoffenpakket beschikbaar. Om vraagstellers op weg te helpen is ook hier een FAQ op onze website geplaatst.
- Diverse uitvoeringsknelpunten worden genoemd die zijn gerelateerd aan de nieuwe stoffen:
 - Het meest genoemde knelpunt is het (vaker dan verwacht) voorkomen van barium in de Nederlandse bodem. Inmiddels heeft dit geleid tot het tijdelijk schrappen van alle bodemnormen voor barium in de Regeling bodemkwaliteit en de circulaire bodemsanering per 1 april 2009.
 - De msPAF-toetsing (toetsingskader voor het verspreiden van baggerspecie op aangrenzende percelen) omvatte nog niet de nieuwe stoffen (Ba, Co, Mo). Voor de nieuwe stoffen waren via een voetnoot de achtergrondwaarden voorgeschreven in de Regeling bodemkwaliteit. Daardoor bleek onbedoeld veel minder baggerspecie verspreidbaar is dan voorheen. Besloten is om tot het moment van integratie in de msPAF voor deze metalen de maximale waarden Industrie voor verspreiden over aangrenzende percelen te hanteren. Ook deze wijziging is per 1 april 2009 in de Regeling bodemkwaliteit doorgevoerd.
 - Een ander knelpunt was de toetsingsregel bij waarden beneden de detectiegrens, die aanvankelijk bij PCB's beperkend werkten op het hergebruik van rond. Ook dit knelpunt is middels een wijziging van de Regeling bodemkwaliteit (aanpassing toetsingsregels bij waarden beneden de detectiegrens) per 1 april 2009 aangepakt. Desondanks geven vraagstellers nog regelmatig aan dat de aangepaste toetsingsregels evengoed vaker dan voorheen leidt tot een indeling in de klasse Industrie (in plaats van schone grond < AW2000). Over de overige nieuwe stoffen wordt sporadisch (kobalt) tot nooit (molybdeen) melding gemaakt van beperkingen in het hergebruik van grond en baggerspecie.

5.2 Rapportage vanuit de BOG

In 2006-2008 zijn er door BOG leden uitloogproeven uitgevoerd op partijen grond en bagger bestemd voor nuttige toepassing onder het Bouwstoffenbesluit. De onderzoeken zijn uitgevoerd voor 15 metalen, waarbij totaal 56 partijen zijn onderzocht. 36 van die partijen vielen conform het Bouwstoffenbesluit in categorie 1, 16 partijen waren schoon en 4 partijen bleken niet-toepasbaar.

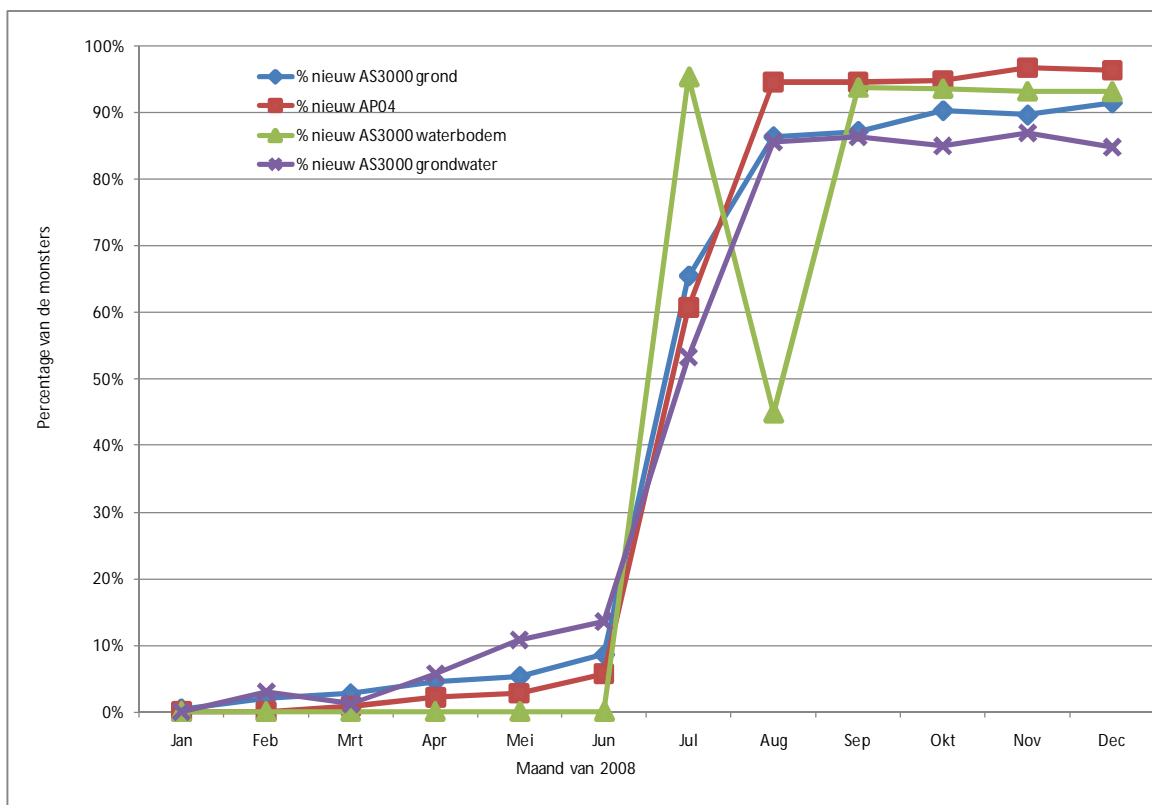
Van de 56 partijen is ook de samenstelling bepaald, inclusief het percentage lutum / humus, het gehalte aan EOX, som 10-PAK en minerale olie. De resultaten zijn in opdracht van de SGUG getoetst door TAUW en gerapporteerd in het rapport "Toetsing meetgegevens grond- en oppervlaktewater zandwinputten en uitlooggegevens grond en baggerspecie", van mei 2009.

Genoemde onderzoeken maakten deel uit van een - niet wettelijke - verplichting uit een voorgaande versie van BRL 9335; in de nu vigerende versie is deze verplichting niet meer aanwezig. Conform het Besluit bodemkwaliteit is uitloogonderzoek alleen noodzakelijk wanneer bij Grootschalige Bodem Toepassingen (GBT) de emissietoetswaarde wordt overschreden. In de praktijk betekent dit dat vanaf 1 juli 2008 geen systematisch uitloogonderzoek meer wordt uitgevoerd.

5.3 Rapportage vanuit FeNeLab

Vanuit FeNeLab is door één van de aangesloten laboratoria inzicht verstrekt in de mate waarin het standaardpakket in de loop van 2008 ter analyse is aangevraagd. Dit beeld is weergegeven in Figuur 19. Opvallend is dat de invoering van het standaardpakket per 1 juli 2008 onmiddellijk in de vraagstelling bij het laboratorium is terug te zien. Dit beeld over 2008 is geverifieerd bij de andere laboratoria. Die geven een vergelijkbaar beeld weer: aan het eind

van 2008 wordt voor tussen de 80% en 90% van de monsters het standaardpakket aangevraagd.

Figuur 19 Ontwikkeling in de toepassing van het standaardpakket bij één van de grote milieulaboratoria in Nederland gedurende 2008

Een van de monitoringsvragen die aan FeNeLab zijn gesteld heeft betrekking op de kostenontwikkeling. De overstap van basispakket naar standaardpakket heeft geleid tot versnelde investering en afschrijving van apparatuur bij de laboratoria, terwijl ook een verschil in bewerkelijkheid, en dus kostprijs, van de analyses consequenties heeft voor de analysekosten.

De Commissie is niet in staat gebleken om in kwantitatieve zin uitspraken te doen over de kostenontwikkeling die met de invoering en toepassing van het standaardpakket is opgetreden. Vanuit de laboratoria wordt er op gewezen dat de prijzen zoals die zijn vermeld in tarieflijsten van de laboratoria geen juiste graadmeter zijn voor de kostenontwikkeling. De reden hiervoor is dat alle laboratoria specifieke kortingsafspraken maken met hun klanten. Die kortingen, en dus de werkelijk gehanteerde tarieven, zijn concurrentie gevoelig en worden door de laboratoria dus gezien als bedrijfsvertrouwelijke informatie.

In kwalitatieve zin wordt echter aangegeven dat de overstap van basispakket naar standaardpakket heeft geleid tot een toename van de kosten, terwijl de kosten sinds de invoering van het standaardpakket op 1 juli 2008 niet wezenlijk zijn veranderd.

5.4 Rapportage vanuit het IPO

Bodemkwaliteitskaarten worden in de meeste gevallen opgesteld door of ten behoeve van gemeenten, maar soms is dit ook gebeurd door provincies. Voor de provincies betreft het doorgaans een bijzonder gebied met gemeentegrenzen overstijgende kenmerken of een tracé voor een nieuwe weg of verbreding hiervan. Vanuit het IPO is daarom geïnventariseerd in hoeverre er provinciale bodemkwaliteitskaarten zijn en in hoeverre er plannen zijn deze

door de provincie te actualiseren en opnieuw door de provincie te laten vaststellen en of daarbij ook kaarten van de nieuwe stoffen zullen worden gemaakt. De resultaten zijn weergegeven in Tabel 4.

Tabel 4 Inventarisatie van bodemkwaliteitskaarten die door of in opdracht van provincies zijn opgesteld en of deze zullen worden geactualiseerd

Provincie	Aantal	Naam Bodemkwaliteitskaart	Status	Vervolg	Nieuwe stoffen
Drenthe	1	Bodemkwaliteitskaart en bodembeheerplan van de provinciale wegbermen en kanaaloevers	Vastgesteld door 11 van de 12 gemeenten	Nee, voorlopig niet Mogelijk via gezamenlijke actie met gemeenten aanpassing aan nieuw stoffenpakket	Nee
Flevoland	1	Bodembeheerplan landelijk gebied Flevoland 2007-2012	Vastgesteld	Nee, via Bbk gemeenten	Ja, organotinverbindingen, barium, kobalt en vanadium.
Fryslan	0				
Gelderland	3	Betuwelijn	Vastgesteld	Project afgerond	Nee
		Provinciaal wegennet	Vastgesteld	Kaart verlopen	Nee
		Ruilverkaveling	Vastgesteld	Project afgerond	Nee
Groningen	1	Buitengebied (hele provincie, inclusief bermen van prov.- en Rijkswegen)	Vastgesteld vóór aanvang Bbk (door gem., niet prov.)	Oude stijl (!) Voorlopig geen centrale actualisatie gepland, doen gem. individueel indien gewenst (per gem. nl. verschillende keuzes Bbk)	Nee
	24	Bebouwd gebied (elke gemeente afzonderlijk, behalve gem.Gron.)	Vastgesteld vóór aanvang Bbk (geact. indien nodig)	Oude stijl	Nee
	1	Gemeentelijke wegbermen	Vastgesteld		Nee
	ca. 5	gemeenten bezig met gebiedsspec. beleid Bbk, dus bkk	Bevinden zich in versch. stadia (door gem.)		Ja
Limburg	4	Maas (ABM)	Vastgesteld	wordt in juli ingetrokken	Nee
		Geuldal	Vastgesteld	nee, in afwachting Waterwet	Nee
		Tungelrooyse beek	Vastgesteld	nee, in afwachting Waterwet	Nee
		Roerdal	Vastgesteld	nee, via gemeenten	enkele
Noord-Brabant	2	Provincie: HSL-traject zuid.	Vastgesteld	Nee	Nee
		bkk Landelijk gebied (incl. grondwater). Daarnaast blauwdruk voor bodembeheerplan met thema's voor duurzaam bodemgebruik. 15% van de gemeenten heeft voor het landelijk gebied een bkk vastgesteld en 60% voor	niet vastgesteld	Nee	Nee, Bkk Landelijk gebied dateert van september 2004.

Provincie	Aantal	Naam Bodemkwaliteitskaart	Status	Vervolg	Nieuwe stoffen
		het stedelijk gebied			
Noord-Holland	3	Schiphol	Vastgesteld	Nee, via gemeenten	?
		Corus	Vastgesteld	Nee, via gemeenten	?
		PWN	vastgesteld	Nee, via gemeenten	?
Overijssel	1	Provinciale wegbermen	vastgesteld	Ja, i.s.m. gemeenten	?
Utrecht	4	Eemland	Vastgesteld	Nee, via gemeenten	?
		Lopikerwaard	Vastgesteld	Nee, via gemeenten	?
		Noorderpark	Vastgesteld	Nee, via gemeenten	?
		De Venen, Toemaak	Vastgesteld	Nee, door en i.s.m. milieudienst	?
Zeeland	0				
Zuid-Holland	6	Krimpenerwaard	Vastgesteld	nee, via gemeenten	?
		Betuwelijn	Vastgesteld	nee, lijn is klaar	Nee
		HSL	Vastgesteld	nee, lijn is klaar	Nee
		Verbreding A4	Vastgesteld	nee, lijn is bijna af	Nee
		IJsselmonde	Vastgesteld	nee, via gemeenten	?
		De Venen, Toemaak	concept	ja i.s.m. gemeenten	ja

Het samenvattend beeld is dat de meeste provincies in het kader van toenmalige Vrijstellingsregeling grondverzet bodemkwaliteitskaarten hebben opgesteld en daarop gebaseerd grondstromenbeleid / bodembeheerbeleid hebben vastgesteld. Dit is gedaan in samenwerking met gemeenten en soms ook met het Rijk (HSL en Betuwelijn zijn voorbeelden van samenwerking met gemeenten en Rijk).

Sommige kaarten hebben inmiddels hun functie vervuld en behoeven geen vervolg (bijvoorbeeld aanleg HSL). Andere kaarten, vooral de regionale gebiedskaarten, hebben vaak nog wel een functie. Deze kaarten zouden vanwege de nieuwe stoffen kunnen worden geactualiseerd, maar deze actualisatie wordt gelet op het feit dat de bevoegdheid in het kader van het Besluit bodemkwaliteit bij de gemeente ligt, overgelaten aan de gemeenten.

Aandachtspunt vormen de provinciale wegbermen. Diverse provincies hebben daarvoor bodemkwaliteitskaarten en bodembeheerplannen opgesteld en vastgesteld en sommige hebben er belang bij dat het beleid kan worden gecontinueerd. Dit vraagt om afstemming met de betrokken gemeenten.

De inventarisatie laat ook verschillen tussen de provincies zien. Zo heeft provincie Groningen sterk gefaciliteerd bij het opstellen van Bkk's voor alle gemeenten bij het uitvoeren van bodemonderzoeken, het verwerken van de resultaten en het harmoniseren en voorbereiden van de besluitvorming door de gemeenten. Diverse provincies hebben een provinciaal bodemkwaliteitsmeetnet en hebben dit ter beschikking gesteld aan gemeenten om Bkk's voor het buitengebied op te stellen. Zuid-Holland heeft haar meetnet geactualiseerd en aangevuld met de nieuwe stoffen voor zowel de bovengrond als ondergrond en deze beschikbaar gesteld aan de gemeenten.

5.5 Rapportage vanuit NEN

NEN heeft in de periode rond de publicatie van de wijzigingsbladen waarin het standaardpakket is opgenomen, een beperkt aantal vragen over dit onderwerp gehad. Deze

hadden vooral betrekking op de wijze waarop het pakket tot stand is gekomen en welke consequenties de wijziging heeft voor NEN 5740. Vanaf eind 2008 zijn er bij NEN over dit onderwerp geen vragen meer binnengekomen.

5.6 Rapportage vanuit de NVPG

Begin 2009 wordt vanuit de NVPG gerapporteerd dat nagenoeg alle acceptaties bij reinigingsbedrijven nog plaats vinden op basis van het basispakket, in individuele gevallen aangevuld met project- en/of locatiespecifieke parameters. De uitkeuring van gereinigde grond vindt wel geheel plaats op basis van het standaardpakket.

Bij de uitkeuring wordt een knelpunt geconstateerd met betrekking tot barium; dit knelpunt is als uitvoeringsknelpunt aangemeld bij Bodem+ en is opgelost met de aanpassing van de Regeling bodemkwaliteit per 1 april 2009.

5.7 Rapportage vanuit RWS

Voor het onderzoeken van de waterbodem en baggerspecie uit de Rijkswateren gelden een aantal andere standaardpakketten dan voor landbodem en regionale wateren (zie ook Bijlage E):

C1 voor binnen zoete Rijkswateren;

C2 voor buiten Rijkswateren;

C3 voor binnen zoute wateren (Noordzee, Waddenzee en Zeeuwse Delta).

De invoering van de nieuwe standaardpakketten heeft binnen RWS niet geleid tot veel vragen. Het C1 pakket op basis van bekende probleemstoffen en standstill niveau is grotendeels vergelijkbaar met het voorheen algemeen gehanteerde 'Riza pakket'. Voor het verspreiden van baggerspecie in zoute wateren is het standaardpakket 'ZBT' (Zoute Bagger Toets) ongewijzigd.

Vragen die voor 1 juli 2008 binnen RWS en via de Helpdesk Water zijn gesteld waren voornamelijk gericht op de geldigheid en ingangsdatum van het nieuwe standaardpakket. Dit vanwege verschillen met voorgeschreven standaardpakketten in regionale protocollen en de NVN 5720. Na publicatie en duidelijkheid over het overgangsrecht zijn deze vragen na 1 juli 2008 sterk afgenomen. Met de invoering van één landelijk protocol voor waterbodemonderzoek, NEN 5720, wordt verwacht dat deze vragen niet meer worden gesteld.

De meeste gestelde vragen na 1 juli 2008 over de standaardpakketten gaan over het hanteren van het C1 pakket of het C2 pakket. Het verschil tussen deze pakketten is de extra metalen in het C2 pakket (Ba, Co, Sb) en de som-OCB's. Voor waterbodems is de som-OCB's uit het C1 pakket geldig. Meestal wordt echter, indien vooraf niet duidelijk is waar de baggerspecie zal worden toegepast, aan de laboratoria het C2 pakket gevraagd in plaats van C1 pakket. Daarvoor wordt het C1 pakket dan aangevuld met de extra metalen.

Barium gaf vooral binnen de grote rivieren een knelpunt bij de uitvoering van werken. Na de wijzigingen in april 2009, zijn geen nieuwe grote knelpunten meer gemeld. Stoffen die naast het standaardpakket extra worden gemeten in relatie tot het Besluit bodemkwaliteit zijn vooral lokaal gebonden probleemstoffen waaronder organotinverbindingen en dioxines. Vanuit de Waterwet / de Kader Richtlijn Water wordt op projectbasis onderzoek uitgevoerd naar andere waterbodem relevante stoffen.

Voor zover bekend zijn projectgebonden binnen RWS twee directies in samenwerking met gemeente en waterschap gestart met het opstellen van (water)bodemkwaliteitskaarten. In zijn

totaliteit gaat het daarbij maar om een klein gedeelte van het totale oppervlak van de Rijks-wateren.

Gebiedspecifiek beleid is binnen RWS nog niet opgesteld.

5.8 Rapportage vanuit SIKB

SIKB was als beheerder van BRL 9335 (en voorlopers daarvan) nauw betrokken bij de discussies over de definitie van het stoffenpakket. Met name door producenten en gemeenten zijn in 2008 en begin 2009 veel vragen gesteld. Dit betrof zowel de inhoud van het pakket (waarom de ene stof wel en de andere stof niet) als de implementatie van het stoffenpakket (vanaf welke datum, overgangsrecht).

Omdat het Besluit bodemkwaliteit uiteindelijk leidt tot 15 verschillende situaties met ieder een eigen stoffenpakket, heeft SIKB een zoekprogramma voor het juiste stoffenpakket 'keuzemenu' op de website gepubliceerd. In het voorjaar van 2008 bestond bij veel vraagstellers onduidelijkheid over het moment waarop het nieuwe standaardpakket moet gaan worden gebruikt. In een gezamenlijk nieuwsbericht van NEN, SIKB en Bodem+ op 9 juni 2008 is hier meer duidelijkheid over gegeven.

Sinds het publiceren van het gezamenlijk nieuwsbericht en het keuzemenu is het aantal vragen sterk afgenomen. Vanaf medio 2009 werden er bij SIKB alleen nog vragen gesteld over OCB's en PCB's. Vragen over de regelgeving worden door SIKB doorgestuurd naar Bodem+.

5.9 Schriftelijke vragen worden geregistreerd, mondelinge vragen worden niet geregistreerd Rapportage vanuit VROM

De rapportage van VROM was met betrekking tot het stoffenpakket gericht op het zich voordoen van een zaak bij de VROM Inspectie. Deze heeft zich in de verslagperiode niet voorgedaan.

6 Conclusies van de Commissie

6.1 Algemeen

Dit statusrapport is gebaseerd op de resultaten uit de periode van 1 juli 2008 tot aan medio 2009, waarbij de meeste resultaten afkomstig zijn van eind 2008 tot begin 2009. Dit impliceert dat op het moment van het opstellen van dit statusrapport de onderliggende informatie driekwart jaar of meer oud is. Dit is uiteraard van invloed op de uitkomsten en de daarop gebaseerde conclusies.

Met het oog op die resultaten en een discussie hierover in de Commissie heeft Bodem+ nog een actualisatie van dit beeld geleverd door het bevragen van de ILB-adviseurs.

6.2 Gemeenten

Met betrekking tot de onder de gemeenten gehouden enquête concludeert de Commissie:

- De deelname aan de enquête is goed geweest, circa een derde van de gemeenten heeft de enquête ingevuld. Op basis van de respondenten heeft de Commissie geconcludeerd dat kan worden aangenomen dat de resultaten van de enquête een representatief beeld geven voor de landbodem in heel Nederland.

Met betrekking tot de uit de enquête verkregen resultaten concludeert de Commissie:

- Ongeveer driekwart van de gemeenten heeft op het moment van de enquête (mei – juni 2009) nog geen functiekaart vastgesteld.
- Meer dan 80% van de gemeenten heeft wel een bodemkwaliteitskaart vastgesteld, voor het merendeel voor het gehele beheergebied. Meestal betreft het een bodemkwaliteitskaart die is vastgesteld voor 1 juli 2008.
- Van de gemeenten die nog geen bodemkwaliteitskaart hebben vastgesteld is meer dan de helft van plan dit wel te gaan doen.
- De implementatie van het standaardpakket in de bodemkwaliteitskaarten is nog maar zeer beperkt:
 - Nieuwe bodemkwaliteitskaarten zijn soms voor de stoffen van het basispakket gedefinieerd.
 - Van de nieuwe stoffen (barium, kobalt, molybdeen en som-PCB's) is veelal geen enkele waarneming per bodemkwaliteitszone beschikbaar.
 - Gemeenten verwachten ook niet dat voor 1 juli 2011 (de termijn waarop bodemkwaliteitskaarten dienen te zijn aangevuld met de nieuwe stoffen) zal worden voldaan aan het minimum van 20 waarnemingen per zone voor deze stoffen.
- Een derde van de gemeenten is van mening dat naast de stoffen van het standaardpakket ook nog andere stoffen routinematig moeten worden gemeten. Op basis van de verkregen motivaties concludeert de Commissie dat deze niet altijd in lijn zijn met de (achtergronden van) het Besluit bodemkwaliteit. Relatief vaak wordt daarom aangegeven dat arseen en (in mindere mate) chroom moeten worden onderzocht. Voor slechts een deel van de gevallen wordt daarbij inderdaad opgemerkt dat er sprake is van verhoogde (achtergrond)gehalten. Ook OCB's worden relatief vaak genoemd als een groep van stoffen die routinematig moeten worden gemeten, maar dit kan een vertekend beeld zijn. In zijn algemeenheid bestaat bij de Commissie het beeld dat enkele gemeenten nog vasthouden aan het oude basispakket. Dit ondanks het feit dat een deel van die stoffen (arseen, chroom) geen onderdeel meer uitmaakt van het standaardpakket of zelfs niet meer is genormeerd (EOX).

- De motivatie van gemeenten om stoffen uit het standaardpakket niet te hoeven / willen meten is vaak niet gerelateerd aan het formeel vastgelegde overschrijdingspercentage van 5% van de achtergrondwaarden.

6.3 Waterschappen

Met betrekking tot de onder de waterschappen gehouden enquête concludeert de Commissie:

- De deelname aan de enquête is goed geweest, driekwart van de waterschappen heeft de enquête ingevuld. Daarmee kan worden aangenomen dat de resultaten van de enquête een representatief beeld geven voor de waterbodem in heel Nederland.

Met betrekking tot de uit de enquête verkregen resultaten concludeert de Commissie:

- Waterschappen hebben tot op het moment van de enquête (mei – juni 2009) slechts in beperkte mate een (water)bodemkwaliteitskaart vastgesteld: slechts drie van de negentien waterschappen maken gebruik van een waterbodemkwaliteitskaart als bewijsmiddel voor grondverzet, en één waterschap is voornemens een dergelijke kaart te maken. Hiervoor is een aantal verschillende redenen aan te wijzen, zodat mag worden verwacht dat ook in de toekomst dit instrument door de waterschappen weinig zal worden toegepast.
- Alle waterschappen onderzoeken tenminste het standaardpakket bij hun waterbodemonderzoek, maar tweederde van de waterschappen voegt hier één of meer stoffen aan toe. De motivatie is veelal de aanwezigheid van bekende verhoogde gehalten (natuurlijk of verdacht). Meestal gaat het daarbij om arseen, chroom en / of OCB's.
- Tien van de negentien waterschappen ondervinden problemen bij het verspreiden op de kant of het toepassen van baggerspecie. Deels wordt dit veroorzaakt door stoffen die deel uitmaken van het standaardpakket en deels door stoffen die hier buiten vallen.
- Vijf waterschappen gaan gebiedsgericht beleid ontwikkelen, mede naar aanleiding van verhoogde achtergrondgehalten.
- Veel waterschappen zijn nog bezig om zich te oriënteren op de mogelijkheden die worden geboden door het Besluit bodemkwaliteit.

6.4 Overige partijen

Voor de overige partijen die in de Commissie zijn vertegenwoordigd worden door de Commissie de volgende conclusies getrokken:

Bodem+: De helpdesk Bodem+ heeft reeds vroegtijdig vragen gekregen over de wijziging van het stoffenpakket, maar specifiek kort voor en na 1 juli 2008, de datum waarop het standaardpakket is ingevoerd, heeft dit heel veel vragen opgeleverd. In het laatste kwartaal dat in deze rapportage is meegenomen (eerste kwartaal 2009) neemt het aantal aan het stoffenpakket gerelateerde vragen wel weer af. Een aantal van de vragen heeft geleid tot aanvullende informatie vanuit Bodem+, maar deels ook vanuit SIKB en NEN. Deze informatie is deels in de vorm van FAQ's via de site van Bodem+ beschikbaar gesteld, deels ook in de vorm van bijvoorbeeld interpretatiebladen. Op een aantal punten heeft het commentaar vanuit het veld geleid tot aanpassingen in het Besluit bodemkwaliteit, zoals het 'uitzetten' van de toetsing op barium en het niet hanteren van maximale waarden voor stoffen die nog niet in de msPAF zijn opgenomen bij het toetsen van de verspreidbaarheid van baggerspecie. In relatie tot die punten kan worden geconcludeerd dat de helpdesk van Bodem+ een belangrijke signaalfunctie heeft vervuld.

- BOG:** Met de inwerkingtreding van het Besluit bodemkwaliteit is de verplichting tot het steekproefsgewijs uitvoeren van uitloogonderzoek in het kader van BRL 9335 komen te vervallen. Daarmee wordt er vanuit de BOG geen systematisch onderzoek meer gedaan naar de uitloging van grond.
- FeNeLab:** Eén van de door FeNeLab vertegenwoordigde laboratoria heeft voor 2008 inzichtelijk gemaakt in hoeveel procent van de monsters het standaardpakket voor analyse is aangevraagd. Het daaruit voortkomende beeld is door de andere milieulaboratoria onderschreven. Dit impliceert dat het moment van invoering van het standaardpakket – 1 juli 2008 – direct heeft geleid tot een grote omslag in de analyseaanvragen: in de tweede helft van 2008 wordt in 80% tot 90% van de gevallen het standaardpakket aangevraagd. Geconcludeerd kan worden dat de communicatie over de invoering van het standaardpakket is geslaagd.
- IPO:** De meeste provincies hebben in het verleden bodemkwaliteitskaarten opgesteld. Een deel van die kaarten is niet langer van toepassing, bijvoorbeeld omdat een werk (bijvoorbeeld de HSL) is afgerond. Voor andere kaarten is de bevoegdheid in het kader van het Besluit bodemkwaliteit verschoven naar de gemeenten en is een eventuele actualisatie van de kaart dus een verantwoordelijkheid van die gemeenten.
Aandachtspunt vormen de provinciale wegbermen. Diverse provincies hebben daarvoor bodemkwaliteitskaarten en bodembeheerplannen opgesteld en vastgesteld en sommige hebben er belang bij dat het beleid kan worden gecontinueerd. Dit vraagt om afstemming met de betrokken gemeenten.
- NEN:** Bij NEN zijn slechts een beperkt aantal vragen over het standaardpakket binnengekomen.
- NVPG:** Tot aan het begin van 2009 worden partijen die ter reiniging bij de NVPG worden aangemeld nog vrijwel uitsluitend aangemeld op basis van de stoffen van het basispakket. Op zich is dit ook niet verwonderlijk omdat er enige tijd zal zitten tussen het moment waarop partijen grond worden gekwalificeerd en het moment waarop zij daadwerkelijk ter reiniging worden aangeboden. De uitkeuring vindt wel plaats op basis van het standaardpakket. Daarbij zijn, zoals ook in andere sectoren, problemen geconstateerd met de toetsing aan de achtergrondwaarde voor barium. Deze problemen zijn verholpen doordat vanaf 1 april 2009 niet meer op barium hoeft te worden getoetst.
- RWS:** Na de invoering van het standaardpakket per 1 juli 2008 en duidelijkheid over het overgangrecht, zijn binnen RWS en de Helpdesk Water weinig vragen meer gesteld. Het verschil tussen de verschillende varianten van het standaardpakket leidt nog wel tot vragen. Na het tijdelijk schrappen per 1 april 2009 van de normen voor barium zijn binnen RWS geen grote knelpunten meer gemeld. Lokale verontreinigingen en de Waterwet / KRW geven aanleiding om aanvullend op het standaardpakket extra stoffen te meten. Binnen Rijkswateren en Rijkswegen is nog geen gebiedsspecifiek beleid opgesteld en wordt weinig gebruik gemaakt van (water)bodem kwaliteitskaarten als bewijsmiddel.
- SIKB:** Voorafgaand aan de inwerkingtreding van het Besluit bodemkwaliteit zijn er bij SIKB veel vragen met betrekking tot het stoffenpakket binnengekomen. Na de publicatie van een nieuwsbericht en het introduceren van een 'keuzemenu' (hulpmiddel voor het kiezen van het juiste stoffenpakket afhankelijk van de eisen in het Besluit bodemkwaliteit) is deze vragenstroom vrijwel volledig gestopt. Vragen zijn er vanaf medio 2009 nog slechts incidenteel (met name over OCB's en PCB's).
- VROM:** In de periode die door dit rapport wordt omvat zijn er bij de VROM Inspectie geen specifiek aan het stoffenpakket gerelateerde zaken opgetreden.

6.5 Ten aanzien van de vraagstelling

De Stubo heeft de Commissie gevraagd of de overgangstermijn van drie jaar (tot 1 juli 2011) voor het aanpassen van bodemkwaliteitskaarten op het nieuwe standaardpakket voldoende lang is, of dat deze termijn dient te worden verlengd tot vijf jaar (tot 1 juli 2013).

De Commissie constateert dat, op het moment van het opstellen van dit rapport, de overgangstermijn van drie jaar voor de helft is verstreken. Tevens constateert de Commissie dat het overgrote deel van de gegevens waarop dit rapport is gebaseerd ongeveer driekwart jaar oud is. Omdat dit impliceert dat die resultaten met enige voorzichtigheid dienen te worden geïnterpreteerd heeft Bodem+ tijdens de afronding van het rapport de ILB-adviseurs nog bevraagd met betrekking tot de stand van zaken bij de gemeenten.

Zowel uit de enquête, als uit de informatie van de ILB-adviseurs komt naar voren dat een ruime meerderheid van de gemeenten op 1 juli 2011 niet in staat zal zijn om de bodemkwaliteitskaart te actualiseren ten aanzien van de nieuwe stoffen van het standaardpakket.

Daarmee rijst de vraag of dit, na een verlenging van de overgangstermijn tot vijf jaar, op 1 juli 2013 wel het geval zal zijn. De Commissie constateert dat het lastig is om een voorspelling op een dergelijke termijn te doen, maar onderkent, met name op basis van de informatie die via de ILB-adviseurs beschikbaar is gekomen, dat de achterstand tenminste ten dele valt te verklaren. Daarnaast onderkent de Commissie dat er door gemeenten initiatieven worden ontplooid die er voor moeten zorgen dat de gemeenten op termijn wel in staat zullen zijn om de bodemkwaliteitskaart te actualiseren.

De Commissie voorziet dat, wanneer wel zou worden vastgehouden aan een overgangstermijn van drie jaar, er een aantal effecten zullen optreden die nadelig zijn voor de implementatie van het Besluit bodemkwaliteit. Het zou dan gaan om:

- a) vertraging die optreedt in de implementatie van het Besluit bodemkwaliteit omdat een aantal gemeenten zal vasthouden aan het bestaande overgangsrecht;
- b) het verminderen van het draagvlak voor het Besluit bodemkwaliteit door de noodzaak om in een groot aantal gemeenten budget te moeten vrijmaken voor het versneld meten van stoffen. Dan ontstaat immers het beeld dat het Besluit bodemkwaliteit zelfs meer kost dan het bodembeleid van voor 1 juli 2008;
- c) het beperken van de mogelijkheden voor gemeenten om gegevens uit de markt te gebruiken. Concreet betekent dit dat de gemeenten een deel van die kosten zullen moeten dragen, in plaats van dat gebruik kan worden gemaakt van gegevens die toch beschikbaar komen.

De Commissie concludeert daarom dat verlenging van de overgangstermijn van drie naar vijf jaar zinvol is.

7 Aanbevelingen van de Commissie

7.1 Algemeen

Dit statusrapport is gebaseerd op de resultaten uit de periode van 1 juli 2008 tot aan medio 2009, waarbij de meeste resultaten afkomstig zijn van eind 2008 tot begin 2009. Dit impliceert dat op het moment van het opstellen van dit statusrapport de onderliggende informatie driekwart jaar of meer oud is. Dit is uiteraard van invloed op de uitkomsten en de daarop gebaseerde aanbevelingen.

Met het oog op die resultaten en een discussie hierover in de Commissie heeft Bodem+ nog een actualisatie van dit beeld geleverd door het bevragen van de ILB-adviseurs.

7.2 Aanbevelingen die specifiek betrekking hebben op de gemeenten

Op basis van de resultaten van de enquête onder de gemeenten komt de Commissie tot de volgende aanbevelingen:

- De gemeenten wordt aanbevolen om, voor zover dit inmiddels nog niet is gebeurd, de functiekaart zo spoedig mogelijk vast te stellen.
- De Commissie adviseert om de overgangstermijn voor het actualiseren van de bodemkwaliteitskaarten te verlengen tot een periode van vijf jaar, eindigend op 1 juli 2013.
- In aanvulling op de aanbeveling om de overgangstermijn voor het actualiseren van de bodemkwaliteitskaarten te verlengen tot 1 juli 2013, doet de Commissie een aantal aanvullende aanbevelingen aan het Implementatieteam. Deze zijn er enerzijds op gericht om waarborgen in te bouwen dat na de verlengde overgangstermijn het standaardpakket wel ten grondslag zal liggen aan de bodemkwaliteitskaarten, maar anderzijds ook op het monitoren van het verdere implementatietraject.
 - Aanbevolen wordt om, in het kader van het ILB-traject, voort te gaan met het de gemeenten er op wijzen dat het uitbreiden van de bodemkwaliteitskaart voor de nieuwe stoffen van het standaardpakket een integraal onderdeel is van het implementeren van het Besluit bodemkwaliteit.
 - Aanbevolen wordt om, eveneens in het kader van het ILB-traject, de gemeenten te blijven stimuleren ten aanzien van het actualiseren van de bodemkwaliteitskaart, zodat na afloop van de overgangstermijn op 1 juli 2013 ook daadwerkelijk kan worden geconstateerd dat die termijn is gehaald voor de gemeenten die een eigen bodemambitie hebben geformuleerd.
 - Aanbevolen wordt om de enquête op termijn te herhalen om daarmee een procesmatige garantie in te bouwen dat aan het eind van de overgangperiode de bodemkwaliteitskaart van gemeenten met een lokale bodemambitie inderdaad zal zijn geactualiseerd. Een dergelijke enquête zal geruime tijd voor het verstrijken van de overgangstermijn moeten worden gehouden, bijvoorbeeld rond 1 juli 2012. De vraagstelling van die enquête moet worden toegespitst op de actualisatie en vaststelling van de bodemkwaliteitskaart.
- Het lijkt er op dat een deel van gemeenten de meting van EOX voortzet, terwijl de normering van EOX is komen te vervallen. Daarmee is dit niet langer een zinvolle meting. De Commissie concludeert dat er vermoedelijk sprake is van een informatieachterstand bij de gemeenten, op basis waarvan het wenselijk is om hierover specifiek met de gemeenten te communiceren. Omdat gemeenten veelal gebruikmaken van adviesbureaus dient te worden nagegaan of deze vermoedde kennisachterstand ook daar aanwezig is.

7.3 Aanbevelingen die specifiek betrekking hebben op de waterschappen

Op basis van de resultaten van de enquête onder de waterschappen komt de Commissie tot de volgende aanbevelingen:

- Omdat de waterschappen op het moment van het uitvoeren van de enquête nog nauwelijks ervaringen met bodemkwaliteitskaarten als bewijsmiddel voor bagger- en grondverzet, maar zich daar wel op oriënteren, verdient het aanbeveling in vervolgenquêtes opnieuw naar de stand van zaken te vragen.
- Het is wenselijk de enquête te herhalen, maar de te stellen vragen dienen te worden heroverwogen naar aanleiding van de nu verkregen resultaten. Daarbij verdient het aanbeveling om een verdiepende enquête op te stellen in samenwerking met de Themagroep waterbodems.

7.4 Overige aanbevelingen

De resultaten van de inventarisaties van de andere partijen vertegenwoordigd in de Commissie geven geen aanleiding tot aanvullende aanbevelingen.

A Vragenlijst VNG

De vragenlijst voor de gemeenten is door Bodem+ als internet enquête uitgezet, zie Figuur A.1.

The screenshot shows a web browser window with the URL `http://staging.senternovem/bodemplus/formulieren/enquete_stoffenpakket_bbk.asp#`. The page title is "Evaluatie Stoffenpakket in kader van Besluit Bodemkwaliteit". The survey content is as follows:

Bodemkwaliteitskaarten

01. Heeft u in uw gemeente op dit moment een functiekaart vastgesteld? *

Ja
 Nee

02. Heeft u op dit moment een bodemkwaliteitskaart in uw gemeente vastgesteld? *

Ja, voor het gehele beheergebied. -> Ga door naar vraag 4.
 Ja, voor een deel van het beheergebied. -> Ga door naar vraag 4.
 Nee. -> Alleen bij dit antwoord gaat u door naar vraag 3.

03. Zijn er in uw gemeente concrete plannen om een bodemkwaliteitskaart te gaan opstellen/vaststellen?

Ja. -> Ga door naar vraag 5.
 Nee. -> Ga door naar vraag 15.

04. Op welke termijn dient uw bodemkwaliteitskaart opnieuw te worden vastgesteld?

0 - 6 maanden

05. Heeft uw gemeente na 1 juli 2008 reeds een nieuwe bodemkwaliteitskaart vastgesteld?

Ja, wij hanteren generiek beleid.
 Ja, wij hanteren deels generiek en deels gebiedsspecifiek beleid.
 Ja, wij hanteren gebiedsspecifiek beleid.
 Nee. -> ga door naar vraag 7.

06. Welke stoffen zijn in uw bodemkwaliteitskaart opgenomen?

☐ Arseen	☐ Barium
☐ Chroom	☐ Cadmium
☐ Cobalt	☐ Koper
☐ Kwik	☐ Lead
☐ Minerale Olie	☐ Molybdeen
☐ Nikkel	☐ PAK
☐ PCB's	☐ Zink
☐ Overig. Geef in het volgende opmerkingen aan welke.	

06.a. Welke overige stoffen zijn in uw bodemkwaliteitskaart opgenomen?

07. Hoeveel zones kent uw beheersgebied?

1-2

Figuur A.1 Voorbeeld van de internet enquête voor de gemeenten

Bodemkwaliteitskaarten

1. Heeft u in uw gemeente op dit moment een functiekaart vastgesteld?
 - Ja
 - Nee
2. Heeft u op dit moment een bodemkwaliteitskaart in uw gemeente vastgesteld?
 - Ja, voor het gehele beheergebied -> ga door naar vraag 4
 - Ja, voor een deel van het beheergebied -> ga door naar vraag 4
 - Nee -> Alleen bij dit antwoord gaat u door naar vraag 3

3. Zijn er in uw gemeente concrete plannen om een bodemkwaliteitskaart te gaan opstellen / vaststellen?
 - Ja -> ga door naar vraag 5
 - Nee -> ga door naar vraag 15
4. Op welke termijn dient uw bodemkwaliteitskaart opnieuw te worden vastgesteld?
5. Heeft uw gemeente na 1 juli 2008 reeds een nieuwe bodemkwaliteitskaart vastgesteld?
 - Ja, wij hanteren generiek beleid
 - Ja, wij hanteren deels generiek en deels gebiedspecifiek beleid
 - Ja, wij hanteren gebiedspecifiek beleid
 - Nee -> ga door naar vraag 7
6. Welke stoffen zijn in uw bodemkwaliteitskaart opgenomen?
 - Arseen
 - Barium
 - Chroom
 - Cadmium
 - Cobalt
 - Koper
 - Kwik
 - Lood
 - Zink
 - Nikkel
 - Molybdeen
 - PAK
 - Minerale Olie
 - PCB's
 - Overig. Geef in de volgende vraag aan welke.
- 6a Welke overige stoffen zijn in uw bodemkwaliteitskaart opgenomen?
7. Hoeveel zones kent uw beheersgebied?
8. Hoeveel analyses (per stof) heeft u in de zone met de minste analyses van de nieuwe stoffen in het standaardpakket?
 - Barium
 - Kobalt
 - Molybdeen
 - PCB's
9. Hoeveel analyses (per stof) heeft u in de zone met de meeste analyses van de nieuwe stoffen in het standaardpakket?
 - Barium
 - Kobalt
 - Molybdeen
 - PCB's

10. Zijn er stoffen waarvoor u verwacht dat u circa 6 maanden voor de vaststelling van de (nieuwe) bodemkwaliteitskaart onvoldoende analyses ter beschikking heeft? De richtlijn bodemkwaliteitskaarten vereist tenminste 20 analyses per stof en per zone.
- Ja
 - Nee -> ga door naar vraag 12
11. Voor welke stoffen denkt u circa 6 maanden voor de vaststelling van de (nieuwe) bodemkwaliteitskaart onvoldoende analyses te hebben?
- Arseen
 - Barium
 - Chroom
 - Cadmium
 - Kobalt
 - Koper
 - Kwik
 - Lood
 - Zink
 - Nikkel
 - Molybdeen
 - PAK
 - Minerale Olie
 - PCB's
 - Overig. Geef in de volgende vraag aan welke.
- 11a Voor welke stoffen denkt u circa 6 maanden voor de vaststelling van de (nieuwe) bodemkwaliteitskaart onvoldoende analyses te hebben?
12. Zijn er zones waar u verwacht onvoldoende analyses te bereiken?
- Ja
 - Nee -> ga door naar vraag 15
13. Voor hoeveel zones verwacht u dat er onvoldoende analyses beschikbaar zijn?
14. Zijn de zones waarvoor u verwacht dat er onvoldoende analyses beschikbaar zullen zijn belangrijk, in de zin dat er veel grondverzet zal plaatsvinden op basis van de bodemkwaliteitskaart?
- Ja
 - Nee
15. Maakt u voor de bodemkwaliteitskaart gebruik van onderzoeksgegevens die ouder dan vijf jaar zijn?
- Ja
 - Nee

Definitie van het standaardpakket

Voor de landbodem bestaat het standaardpakket uit de volgende stoffen: organische stof, lutum, barium, cadmium, kobalt, koper, kwik, lood, molybdeen, nikkel, zink, som-PCB's, som-PAK's, minerale olie

16. Bent u van mening dat in uw beheergebied naast de stoffen van het standaardpakket, ook een aantal andere stoffen routinematig, dus in onverdachte situaties, moeten worden gemeten?
 - Ja
 - Nee -> ga door naar vraag 19
17. Welke stoffen moeten, naast de stoffen die in het standaardpakket zitten, in uw beheergebied routinematig worden gemeten en wat is de motivatie daarvoor?
18. Op welke wijze communiceert u naar belanghebbenden zoals adviesbureaus, (grond)bedrijven, particulieren over de aanvullend op het standaardpakket te analyseren stoffen?
19. Zijn er naar uw mening stoffen in het standaardpakket die binnen uw beheergebied geen onderdeel van het standaardpakket hoeven uit te maken (kans kleiner dan 5% op het overschrijden van de achtergrondwaarde voor deze stoffen)?
 - Ja
 - Nee -> ga naar vraag 21
20. Welke stoffen uit het standaardpakket zouden in uw beheergebied kunnen worden weggelaten en wat is daarvoor uw motivatie?
21. Zou u bereid zijn om gegevens met betrekking tot de achtergrondkwaliteit in uw beheergebied ten behoeve van de evaluatie digitaal beschikbaar te stellen?
 - Ja
 - Nee

Algemeen

22. In welke provincie ligt uw gemeente?
23. Hoeveel inwoners heeft uw gemeente?
24. Gemeente
25. e-mail adres
26. Overige opmerkingen in het kader van deze enquête

B Motivatie van gemeenten om stoffen buiten het standaardpakket te meten

Vraag 17 van de enquête was er op gericht om helderheid te krijgen in de motieven van de gemeenten om een of meer stoffen te meten die geen onderdeel uitmaken van het standaardpakket. De binnengekomen reacties (46) staan weergegeven in de navolgende tabel.

Nr.	Stof	Motivatie
1	Arseen	Arseen. Deze stof is van nature aanwezig en wij wensen met arseen verontreinigde grond niet te verspreiden binnen de gemeente, maar geconcentreerd te houden op de reeds van nature verontreinigde locatie
2	OCB	OCB's, met name vanwege (voormalige) boomgaarden, maar ook buiten (voormalige) boomgaarden komen OCB's verhoogd voor.
3	Arseen	arseen. Op diverse locaties komt arseen van nature in verhoogde mate voor. Een duidelijk gebied is niet direct aan te geven. Tegen zeer geringe meerkosten kan het arseen weer in het pakket worden opgenomen.
4	Chroom	Chroom, Onlangs hebben we als gemeente meegedaan met het project zinkassen (Actief bodembeheer de Kempen) en hieruit kwam naar voren, dat een aantal locaties aanwezig zouden zijn met chroommassen.
5	Arseen, chroom, EOX	overige stoffen oude basispakket. Oude parameters moeten nog aan BKK worden getoetst
6	Arseen, asbest	Arseen en asbest. Deze stoffen komen regelmatig in te hoge gehalten voor. Asbest alleen in geval van bijmengingen met puin.
7	OCB	Bestrijdingsmiddelen uitgesplitst. Vanwege het (oude) kassengebied.
8	Arseen, chroom, EOX	arseen, chroom en EOX. Deze oude stoffen zijn nog meegenomen bij het opstellen van de geactualiseerde regionale bodemkwaliteitskaarten en bodembeheerplan van juni 2008.
9	arseen	arseen - er is sprake van een aantal gebieden met verhoogde achtergrondwaarden
10	OCB	DDT/DDD/DDE (grote gebieden boomgaard) drins (veel kassen).
11	Arseen	Arseen bij ijzeroerlagen
12	Arseen chroom	arseen en chroom
13	Arseen chroom	arseen en chroom
14	Arseen	Mogelijk arseen, omdat deze van nature verhoogd voorkomt in het gebied.
15	trifenylytin	trifenylytin. Diffuse verontreiniging van de gehele landbodem (gebruikt in bestrijdingsmiddel in aardappelteelt tegen Phytophthora)
16	Chroom	chroom i.v.m. de aanwezigheid van leerlooierijen uit het verleden.
17	OCB	OCB's. Het gemeentegebied is grotendeels een agrarisch gebied waar voorheen veel bestrijdingsmiddelen werden gebruikt. Met

Nr.	Stof	Motivatie
		name in de boomgaarden.
18	Arseen	arseen in grondwater, chloride in grond. Vanwege het feit dat deze stoffen in delen van het beheergebied in hoge gehalten worden aangetroffen.
19	Arseen	arseen. Dit komt op grote schaal van nature voor.
20	Arseen	arseen, komt veel voor in grondwater. Bij arseen > I extra onderzoek naar arseen in grond nodig.
21	Asbest, OCB	asbest inclusief polarisatie microscopie. Wij krijgen daartoe in principe van gemeenten de asbestinventarisatie van slooppanden omdat bij asbest in woningen ook de bodem asbestverdacht is conform NEN-5707. (persistente) bestrijdingsmiddelen
22	Asbest, OCB	asbest (microscopisch) en (persistente) bestrijdingsmiddelen.
23	Asbest, OCB	asbest en (persistente) bestrijdingsmiddelen
24	Asbest, OCB	asbest en (persistente) bestrijdingsmiddelen
25	Asbest, OCB	asbest en (persistente) bestrijdingsmiddelen
26	Asbest, OCB	asbest en (persistente) bestrijdingsmiddelen.
27	Cyanide, Arseen	Cyanide plaatselijk mogelijk arseen
28	OCB	In een deel van het gemeentelijk grondgebied zouden OCB's standaard onderzocht moeten worden.
29	OCB	In een groot deel van het gemeentelijk grondgebied zouden OCB's standaard onderzocht moeten worden. Uit een oude bkk die niet meer van kracht is, blijkt dat OCB's in verhoogde concentraties voorkomen.
30	OCB	In een deel van het gemeentelijk grondgebied zouden OCB's standaard onderzocht moeten worden.
31	OCB	In een deel van het gemeentelijk grondgebied zouden OCB's standaard onderzocht moeten worden. het betreft met name waar veel (voormalige) boomgaarden/fruitteeltbedrijven e.d. aanwezig zijn (geweest).
32	OCB	In een deel van het gemeentelijk grondgebied zouden OCB's standaard onderzocht moeten worden.
33	Arseen, chroom, chloride	arseen en chroom (natuurlijke verhoogde achtergrondwaarde, soms boven de interventiewaarde), zout (i.k.v. zoute bagger)
34	Arseen	Arseen. In een bepaald deel van het beheersgebied komt dit van nature sterk verhoogd voor.
35	Arseen	Arseen. In een bepaald deel van het beheersgebied komt dit van nature sterk verhoogd voor.
36	Arseen, chroom, ammonium	arseen en chroom (heel misschien ook ammonium nabij oude stortplaatsen).
37	Arseen	Arseen
38	Arseen	arseen, komt veel heterogeen voor in onze gemeente en willen dit niet te veel verspreiden over het grondgebied
39	Arseen, chroom	arseen en chroom i.v.m. regelmatig voorkomen (leerindustrie)
40	OCB	OCB voor de zones met functie '(voormalig) glastuinbouw' arseen in grondwater, vanwege verhoogde achtergrondgehalten
41	OCB	OCB's maar dat is dan met name omdat het niet onverdacht is maar agrarisch gebruikt als boomgaard of kas en dat het eigenlijk niet te bepalen is waar wat is geweest/grond in het verleden is opgebracht.

Nr.	Stof	Motivatie
42	OCB	OCB's maar dat is dan met name omdat het niet onverdacht is maar agrarisch gebruikt als boomgaard of kas en dat het eigenlijk niet te bepalen is waar wat is geweest/grond in het verleden is opgebracht.
43	Arseen, chroom	de stoffen As, Cr zijn in het verleden onderzocht en de bodem is derhalve ook gezoneerd op deze stoffen. Sinds 1 oktober 2008 worden deze stoffen niet meer onderzocht. Dat betekent dus dat de BKK niet meer wordt aangevuld met nieuwe gegevens (en conform AS3000). Bij een nieuwe BKK ontstaat wegens ontbreken van recente gegevens een onbetrouwbaarder beeld van de gemiddelde kwaliteit aan As en Cr van de bodem per zone
44	Arseen	arseen. komt regelmatig verhoogd voor
45	OCB	DDT in boomkwekerijgebieden
46	Arseen, asbest	arseen (in sommige gebieden worden sterk verhoogde gehalten gemeten) Dit gebeurt momenteel niet altijd. soms dient asbest meegenomen te worden

C Motivatie om minder stoffen te willen meten dan het standaardpakket

Nr.	Stof	Motivatie
1	Kwik	Hg
2	Kobalt, molybdeen, barium	Co, Mo, Ba
3	Kobalt, molybdeen, barium	Ba, Co, Mo
4	Kobalt, molybdeen	Mogelijk kobalt en molybdeen. Ik heb deze stoffen nog niet in verhoogde mate in de grond op 'onverdachte' locaties gemeten.
5	Chroom	Chroom. Er komen vrijwel nooit overschrijdingen van de vml streefwaarde en de huidige AW2000 waarde.
6	Molybdeen	Molybdeen. Meer dan 95% van de gemeten gehalten ligt onder de detectiegrens.
7	Kobalt, molybdeen	Kobalt en molybdeen. Geen industrieel verleden waarbij deze stoffen verdacht zijn. Er zijn tot nu toe ook geen verhoogde gehalten aangetoond.
8	Barium, molybdeen	Ba, Mo. Vooral barium geeft veel onrust
9	Kobalt, molybdeen, barium	kobalt, molybdeen komen we nauwelijks tegen - barium is door het schrappen van de streefwaarde minder relevant geworden.
10	Barium	barium daar deze stof in vaak in hoge gehalten aangetroffen wordt
11	Kobalt, molybdeen, kobalt	barium, kobalt, molybdeen
12	Minerale olie	Minerale olie in ondergrond. Het betreft hier vooral puntverontreinigingen die hoofdzakelijk in de bovengrond tot overschrijding van de achtergrondwaarde kunnen leiden.
13	Chroom, nikkel, kwik, cadmium, koper	Cr, Hg, Ni, Cd, Cu komen in meer dan 95% van de gevallen beneden de streefwaarde voor in alle bodemkwaliteitszones (mits onverdachte locatie). Je zou deze stoffen uit de analyses van de ondergrond kunnen weghalen, maar aangezien het weinig meer kost om ze toch te analyseren en het wel extra informatie oplevert, m.i. toch oude methodiek voortzetten
14	Barium, kobalt, molybdeen, PCB	De nieuwe stoffen barium, kobalt, molybdeen en PCB worden over het algemeen (tot nu toe) niet in een verhoogde concentraties tov achtergrondwaarde aangetroffen.
15	PCB	PCB's Betreft hoofdzakelijk een agrarische gemeente (hoofdzakelijk veehouderijen). Kans op PCB's is erg klein
16	Molybdeen, kobalt, PCB	Molybdeen (eigenlijk altijd detectielimiet gemeten) kobalt (in de meeste situatie kleiner dan de achtergrondwaarde en als die boven de achtergrondwaarde wordt gemeten dan is dat maar net daarboven. Volgens mij is de norm iets te streng (te veel afhankelijk lutum en organisch stof) want in een zandgrond heb je soms ook een overschrijding van de achtergrondwaarde terwijl dat niet wordt verwacht (andere stoffen alle < achtergrondwaarde) PCB's: Ik zou zeggen dat deze uit het pakket kan: Eigenlijk is het gehalte altijd kleiner dan de detectielimiet. Als je een laboratorium hebt die iets beter kan meten dan heb je soms wel net een achtergrondwaarde overschrijding.

Nr.	Stof	Motivatie
17	Kwik	Kwik. Komt nauwelijks voor als verhoogde achtergrondwaarde. In de regel gerelateerd aan een puntbron. Voor de nieuwe stoffen hebben we nog te weinig ervaringsgegevens om te kunnen inschatten of ze verhoogd voorkomen.
18	Kobalt, molybdeen, barium	Barium, kobalt, molybdeen, tot nu toe niet boven de detectielimiet aangetroffen. Zie ook de meerwaarde niet in waarom deze stoffen in het standaardpakket zitten.
19	Kwik, cadmium	kwik, cadmium
20	Barium	barium; komt wel verhoogd voor, maar is normaliter van nature aanwezig.
21	Koper, zink, nikkel	De metalen waarvoor het MTR vele malen de interventiewaarde is bij het meest gevoelige bodemgebruik zoals bijvoorbeeld koper, zink en nikkel.
22	Koper, zink, nikkel	metalen waarvoor het MTR ver boven de interventiewaarde i.c. het referentieniveau ligt zoals bijvoorbeeld koper, zink en nikkel.
23	Koper, zink, nikkel	metalen waarvoor MTR veel hoger ligt als interventiewaarde zoals bijvoorbeeld koper, zink en nikkel.
24	Koper, zink, nikkel	metalen als bijvoorbeeld koper, zink en nikkel waarvoor MTR veel hoger is als interventiewaarde.
25	Koper, zink, nikkel	metalen als bijvoorbeeld koper, zink en nikkel waarvoor MTR veel hoger is als interventiewaarde.
26	Koper, zink, nikkel	metalen als koper, zink en nikkel waarvoor het MTR bij meest gevoelig bodemgebruik ver boven de interventiewaarde ligt.
27	Molybdeen	molybdeen
28	Barium	barium (alleen in de buurt van NAM-locaties?)
29	Barium, kobalt, molybdeen, PCB	alle nieuwe stoffen uit het standaardpakket. Of ze worden standaard verhoogd gemeten zonder aanwijsbare reden. Of ze worden nooit gemeten tenzij er een duidelijke bron is, maar dan wordt het als verdachte stof aangemerkt. Tevens maakt het de prijs voor bodemonderzoek alleen maar hoger
30	Nikkel	nikkel
31	Kobalt	kobalt
32	Barium	Barium, het nieuwe arseen. Alleen meten als verdacht op deze stof.
33	Molybdeen	molybdeen. Is tot op heden alleen nog maar kleiner dan de detectiegrens.
34	barium, molybdeen en kobalt	barium, molybdeen en kobalt. Deze stoffen hebben naar onze mening een laag risicoprofiel ten aanzien van milieuhygiënische criteria.
35	Molybdeen, barium, kobalt	Molybdeen, barium, kobalt. Kom geen overschrijdingen tegen tot nu toe.
36	Molybdeen, kobalt, PCB,	Molybdeen, kobalt, PCB's
37	Molybdeen, kobalt, PCB,	Molybdeen, kobalt, PCB's
38	Molybdeen, kobalt, PCB,	Molybdeen, kobalt, PCB's. Deze worden niet of nauwelijks verhoogd aangetroffen. Wij houden een Excel-tabelletje bij met analysesresultaten van nieuwe stoffen.
39	Molybdeen, kobalt, PCB, barium	Kobalt, molybdeen en PCB's komen niet of nauwelijks voor. Barium wel, maar dit van nature verhoogd, dus ook onzinnig om te analyseren.

Daarnaast wordt een aantal malen aangegeven dat men hier nog geen uitspraak over kan doen:

Nr.	Stof	Motivatie
40		Nog onvoldoende gegevens om hier een uitspraak over te doen
41		nog onvoldoende gegevens om hierover conclusies te kunnen trekken
42		ad hoc
43		Niet direct inzichtelijk, verschilt per zone.
44		(weet niet)
45		???? heb ik nog onvoldoende informatie over

D Vragenlijst Waterschappen

Inleiding / toelichting

In 2008 is, zoals u bekend is, het Besluit bodemkwaliteit (Bbk) in werking getreden.

Om zorg te dragen voor een goede implementatie van het Bbk, is een Implementatieteam ingesteld. Taakstelling van het Implementatieteam is om vast te stellen of de doelstellingen van het Bbk worden bereikt en of er punten in het beleid of de uitvoering van het beleid moeten worden gewijzigd om tot een goede implementatie van het Bbk te kunnen komen. Onder het Implementatieteam zijn drie werkgroepen geformeerd waarin knelpunten met betrekking tot bouwstoffen, grond en bagger en kwalibo, toezicht en handhaving, inhoudelijk worden besproken.

Onderdeel van de monitoring van de implementatie van het Bbk is de evaluatie van het gewijzigde stoffenpakket, het zogenaamde standaardpakket. Daartoe is een commissie in het leven geroepen, de Commissie Evaluatie Stoffenpakket, waarin de geledingen die met het Bbk te maken hebben zijn vertegenwoordigd.

De evaluatie richt zich met name op de vraag of met betrekking tot het stoffenpakket:

- De overgangstermijn van 3 jaar voldoende is. Bodemkwaliteitskaarten dienen conform de Richtlijn bodemkwaliteitskaarten binnen 3 jaar na aanpassing van het standaardpakket (gerekend van 1 juli 2008 is dat dus 1 juli 2011) te worden aangevuld met de nieuwe stoffen uit het standaardpakket (dat betekent dat per zone en per bodemlaag tenminste 20 waarnemingen van de nieuwe stoffen beschikbaar moeten zijn);
- Er ongewenste maatschappelijke knelpunten optreden.

Deze vraagstelling moet overigens niet te eng worden opgevat. Onderdeel vormen ook vragen als een eventuele noodzaak en mogelijkheid tot het aanbrengen van regionale aanpassingen aan dit pakket.

Daar waar er inhoudelijke knelpunten optreden met betrekking tot het standaardpakket fungeert de Commissie als adviesgroep naar de Werkgroep Grond en Bagger ressorterend onder het Implementatieteam. De Commissie is er echter niet op gericht om als ingang te fungeren voor inhoudelijke knelpunten. Knelpunten kunt u melden bij de Helpdesk van Bodem+ (www.senternovem.nl/Bodemplus/helpdesk.asp).

De Commissie stelt zich voor via enkele jaarlijks te houden enquêtes inzicht te verkrijgen in de aan de Commissie gestelde vragen.

Hieronder is de enquête voor de waterschappen opgenomen. Deze is tamelijk globaal van opzet gehouden. Mede aan de hand van de reacties zal een volgende enquête uitgebreider kunnen zijn. In een later stadium volgt wellicht nog een verzoek om waterbodemkwaliteitsgegevens beschikbaar te stellen.

NAW gegevens

Waterschap:

Contactpersoon:

Tel. Nummer:

Bodemkwaliteitskaarten

1. Beschikt uw waterschap over een waterbodembodemkwaliteitskaart (WBKK)?
 - Nee
 - Ja, voor het gehele beheersgebied
 - Ja, voor een deel van het beheersgebied

2. Is uw waterschap voornemens een waterbodembodemkwaliteitskaart (WBKK) op te (laten) stellen?
 - Nee
 - Ja, voor het gehele beheersgebied;
 - Ja, voor een deel van het beheersgebied

3. Kunt u toelichten waarom u wel of niet een nieuwe waterbodembodemkwaliteitskaart (WBKK) opstelt dan wel laat opstellen?
 - Er wordt in ons beheergebied, buiten enkele grootschalige bodemtoepassingen (bijv. voormalige zandwinputten), niet of nauwelijks grond of baggerspecie toegepast
 - De kosten van het maken van een WBKK wegen niet op tegen de baten
 - Wij willen gebruik maken van de WBKK als milieuhygiënische verklaring
 - Wij willen gebiedspecifiek beleid voeren in (een deel van) het beheergebied
 - Anders, namelijk...

Indien uw waterschap niet voornemens is een nieuwe WBKK op te (laten) stellen kunt u vraag 4 overslaan.

4. Zijn er voor de formele vaststelling van de WBKK reeds voldoende gegevens (20 analyses per zone per bodemlaag) over de parameters Ba, Co, Mo en som-PCB's bekend om voor alle kwaliteitszones de nieuwe WBKK te kunnen vaststellen?
 - Ja
 - Nee, maar dat lukt voor 1-7-2011
 - Nee, maar dat lukt voor 1-7-2013
 - Nee

5. Maakt het nieuwe standaardpakket onderdeel uit van uw onderzoekspakket voor het verkennend / milieukundig waterbodemonderzoek;
- 5a. Voor verspreiden van baggerspecie op het aangrenzend perceel?
 - Ja
 - Nee
 - Deze toepassing is niet aan de orde in ons beheergebied

- 5b. Voor toepassen van baggerspecie op de landbodem?
 - Ja
 - Nee
 - Deze toepassing is niet aan de orde in ons beheergebied

- 5c. Voor toepassen of verspreiden van baggerspecie op de bodem onder oppervlaktewater?
 - Ja
 - Nee
 - Deze toepassing is niet aan de orde in ons beheergebied

6. Neemt u in het verkennend / milieukundig waterbodembodem onderzoek stoffen mee die niet voorkomen in het standaardpakket (de ontwerp-NEN 5720 geeft aan dat historisch vooronderzoek moet worden gedaan (ontwerp-NEN 5717). Vanuit dat onderzoek komt de noodzaak naar voren om stoffen buiten het standaardpakket op te nemen in een onderzoek)?

Zo ja, welke stoffen zijn dit en wat is de reden (bijvoorbeeld "informatieverzameling" of (het vermoeden van) lokaal / regionaal ten opzichte van achtergrondwaarde verhoogde gehalten)

- 6a. Voor verspreiden van baggerspecie op het aangrenzend perceel?

- Nee
- Deze toepassing is niet aan de orde in ons beheergebied
- Ja

Stof _____	Reden _____
Stof _____	Reden _____
Stof _____	Reden _____

- 6b. Voor toepassen van baggerspecie op de landbodem?

- Nee
- Deze toepassing is niet aan de orde in ons beheergebied
- Ja

Stof _____	Reden _____
Stof _____	Reden _____
Stof _____	Reden _____

- 6c. Voor toepassen of verspreiden van baggerspecie op de bodem onder oppervlaktewater?

- Nee
- Deze toepassing is niet aan de orde in ons beheergebied
- Ja

Stof _____	Reden _____
Stof _____	Reden _____
Stof _____	Reden _____

De vragen 7 tot en met 14 hebben betrekking op baggerspecie afkomstig uit uw beheergebied.

Verspreiding van baggerspecie op het aangrenzend perceel

7. Heeft u knelpunten bij het verspreiden van baggerspecie op het aangrenzend perceel met stoffen uit het standaardpakket?

(Door de wijziging van de Regeling bodemkwaliteit in de Staatscourant van 7 april 2009 geldt voor alle metalen die niet zijn opgenomen in de ms-PAF toetsing dat wordt getoetst aan de Interventiewaarde bodem of de Referentie industrie. Door deze wijziging zijn reeds vele knelpunten getackeld)

- Nee
- Deze toepassing is niet aan de orde in ons beheergebied
- Ja

Zo ja: kunt u hieronder aangeven voor welke stoffen dat het geval is en per stof de aard van het knelpunt.

Stof	Aard van het knelpunt	Gemeld bij Bodem+
		<i>Ja/Nee¹</i>

¹ Doorhalen wat niet van toepassing is

Indien het antwoord op vraag 6a nee luidt kunt u vraag 8 overslaan.

8. Heeft u knelpunten bij het verspreiden van baggerspecie op het aangrenzend perceel met de stoffen die u heeft genoemd bij vraag 6a.?
- Nee
 - Ja

Zo ja: kunt u hieronder aangeven voor welke stoffen dat het geval is en per stof de aard van het knelpunt.

Stof	Aard van het knelpunt	Gemeld bij Bodem+
		<i>Ja/Nee¹</i>

Toepassen van baggerspecie op de landbodem

9. Heeft u knelpunten bij het toepassen van baggerspecie (anders dan verspreiden op het aangrenzend perceel) op de landbodem dan wel zijn u knelpunten bekend bij toepassing door derden (zoals gemeenten) op de landbodem die worden veroorzaakt door stoffen uit het standaardpakket?
- Nee
 - Ja

Zo ja, kunt u hieronder aangeven voor welke stoffen dat het geval is en per stof de aard van het knelpunt.

Stof	Aard van het knelpunt	Gemeld bij Bodem+
		<i>Ja/Nee¹</i>

Indien het antwoord op vraag 6b nee luidt kunt u de vraag 10 overslaan.

10. Heeft u knelpunten bij het toepassen van baggerspecie (anders dan verspreiden op het aangrenzend perceel) op de landbodem dan wel zijn u knelpunten bekend bij toepassing door derden (zoals gemeenten) op de landbodem met de stoffen die u heeft genoemd bij vraag 6b.?
- Nee
 - Ja

Zo ja, hieronder kunt u aangeven voor welke stoffen dat het geval is en per stof de aard van het knelpunt

Stof	Aard van het knelpunt	Gemeld bij Bodem+
		<i>Ja/Nee¹</i>

Toepassen en verspreiden van baggerspecie op de bodem onder oppervlaktewater

Indien u geen baggerspecie op de bodem onder oppervlaktewater verspreidt of toepast kunt u vragen 11 tot en met 14 overslaan.

11. Heeft u knelpunten bij het toepassen van baggerspecie op de bodem onder oppervlaktewater met stoffen uit het standaardpakket?

- Nee
- Ja

Zo ja, kunt u hieronder aangeven voor welke stoffen dat het geval is en per stof de aard van het knelpunt.

Stof	Aard van het knelpunt	Gemeld bij Bodem+
		<i>Ja/Nee¹</i>

Indien het antwoord op vraag 6c. nee luidt kunt u de vraag 12 overslaan.

12. Heeft u knelpunten bij het toepassen van baggerspecie op de bodem onder oppervlaktewater met de stoffen uit vraag 6c. ?

- Nee
- Ja

Zo ja, kunt u hieronder aangeven voor welke stoffen dat het geval is en per stof de aard van het knelpunt

Stof	Aard van het knelpunt	Gemeld bij Bodem+
		<i>Ja/Nee¹</i>

13. Heeft u knelpunten bij het verspreiden van baggerspecie op de bodem onder oppervlaktewater met stoffen uit het standaardpakket?

- Nee
- Ja

Zo ja, kunt u hieronder aangeven voor welke stoffen dat het geval is en per stof de aard van het knelpunt.

Stof	Aard van het knelpunt	Gemeld bij Bodem+
		<i>Ja/Nee¹</i>

Indien het antwoord op vraag 6c. nee luidt kunt u de vraag 14 overslaan.

14. Heeft u knelpunten bij het verspreiden van baggerspecie op de bodem onder oppervlaktewater met de stoffen uit vraag 6c. ?

- Nee
- Ja

Zo ja, kunt u hieronder aangeven voor welke stoffen dat het geval is en per stof de aard van het knelpunt

Stof	Aard van het knelpunt	Gemeld bij Bodem+
		<i>Ja/Nee¹</i>

Algemeen

15. Indien u het vermoeden of kennis heeft van lokaal / regionaal ten opzichte van de achtergrondwaarde verhoogde gehalten, draagt u die informatie dan over aan partijen (als adviesbureaus) die waterbodemonderzoek (laten) uitvoeren?
(Dit betreft zowel de stoffen uit het standaardpakket als stoffen die niet in dit pakket voorkomen)
- Ja
 - Nee

Indien het antwoord op vraag 15 nee is, wat is hiervoor dan de reden?

16. Zijn lokaal/regionaal ten opzichte van de achtergrondwaarde verhoogde gehalten aanleiding voor u gebiedsspecifiek beleid te ontwikkelen of hebt u dat om die reden reeds gedaan?
- Ja
 - Nee
17. Maakt u indien u gebiedsspecifiek beleid ontwikkelt dan wel heeft ontwikkeld gebruik van een bodemverwachtingenkaart?
- Ja
 - Nee
18. Bent u bereid om uw waterbodemgegevens beschikbaar te stellen voor een eventuele toekomstige evaluatie?
- Ja
 - Nee

E Specificatie Standaardpakket

Standaard stoffenpakket bij milieuhygiënisch (water)bodemonderzoek vastgesteld

In november 2007 is in NEN- en SIKB-kader gezamenlijk het standaardpakket voor het analyseren van stoffen bij milieuhygiënisch bodemonderzoek en grondkeuringen vastgesteld. Het standaardpakket wordt vastgelegd in diverse NEN-normen en de SIKB BRL 9335; het treedt in werking op 1 juli 2008. Hierdoor zal er voor het eerst sprake zijn van een eenduidig stoffenpakket in het hele (water)bodembeheer.

Het standaardpakket omvat de stoffen die bij milieuhygiënisch onderzoek moeten worden gemeten en is van toepassing wanneer er sprake is van:

- een onverdachte situatie
- een verdachte situatie waarbij er breder wordt onderzocht dan de stoffen die op basis van het vooronderzoek bekend waren.

Het standaardpakket wordt vastgelegd voor landbodemonderzoek, waterbodemonderzoek, keuren van grond en van baggerspecie en grondwateronderzoek. Er is voor waterbodemonderzoek en voor het keuren van baggerspecie een onderscheid aangehouden tussen Rijkswateren en overige wateren.

Wat wordt het standaard stoffenpakket en wat verandert er?

Hoewel er gemakshalve wordt gesproken over hét standaardpakket, gaat het in feite om drie pakketten, namelijk

- A. een stoffenpakket voor het onderzoek bij landbodemonderzoek en bij waterbodemonderzoek in regionale wateren, alsmede voor het keuren van grond en het keuren van bagger uit regionale wateren;
- B. een stoffenpakket voor grondwater;
- C. een stoffenpakket voor het onderzoek van de waterbodemonderzoek bij Rijkswateren en het keuren van baggerspecie uit Rijkswateren.

Deze pakketten zijn hier in de navolgende tabellen gespecificeerd. De in de tabel genoemde somparameters zijn onder de tabel nader gedefinieerd.

A	Standaardpakket vanaf 1 juli 2008 ten behoeve van:	Basispakket tot 1 juli 2008
	- onderzoek landbodern; - onderzoek regionale waterbodern; - keuren van grond; - keuren van baggerspecie uit regionaal water.	
Algemeen:		
	Organische stof	Organische stof
	Lutum	Lutum
Metalen:		
	Barium	--
	Cadmium	Cadmium
	Kobalt	--
	Koper	Koper
	Kwik	Kwik
	Lood	Lood
	Molybdeen	--
	Nikkel	Nikkel
	Zink	Zink
	--	Arseen
	--	Chroom
Organische stoffen:		
	Som-PCB's ¹	--
	Som-PAK's ²	Som-PAK's
	Minerale olie	Minerale olie
	--	EOX

Baggerspecie afkomstig uit regionale wateren die wordt toegepast in zoet oppervlaktewater van de Rijkswateren moet worden onderzocht op de stoffen van standaardpakket variant C1.

B	Standaardpakket grondwater vanaf 1 juli 2008	Basispakket tot 1 juli 2008
Metalen:		
	Barium	--
	Cadmium	Cadmium
	Kobalt	--
	Koper	Koper
	Kwik	Kwik
	Lood	Lood
	Molybdeen	--
	Nikkel	Nikkel
	Zink	Zink
	--	Arseen
	--	Chroom
Organische stoffen:		
	Minerale olie	Minerale olie
	Vluchtige aromatische koolwaterstoffen ³	Vluchtige aromatische koolwaterstoffen
	Vluchtige gehalogeneerde koolwaterstoffen ⁴	Vluchtige gehalogeneerde koolwaterstoffen

C1	Standaardpakket Waterbodem en baggerspecie uit zoet Rijksoppervlaktewater, blijvend binnen zoet Rijksoppervlaktewater (vanaf 1 juli 2008)
Algemeen:	
	het organische stofgehalte en het lutumgehalte
Metalen:	
	arsen, cadmium, chroom, koper, kwik, lood, nikkel en zink
Organische stoffen:	
	som-PAK's ² , pentachloorbenzeen, hexachloorbenzeen, pentachloorfenol, som-PCB's ¹ , chloordaan ⁵ , DDT, DDE, DDD, som-DDT/DDD/DDE, aldrin, dieldrin, endrin, isodrin, telodrin, som-drins ⁶ , α -endosulfan, endosulfansulfaat, α -HCH, β -HCH, γ -HCH, δ -HCH, som-HCH's ⁷ , heptachloor, som-heptachloorepoxide ⁸ , hexachloorbutadieen, som-OCB's ⁹ en minerale olie
C2	Standaardpakket Baggerspecie uit zoet oppervlaktewater voor toepassing buiten Rijksoppervlaktewater (vanaf 1 juli 2008)
Algemeen:	
	het organische stofgehalte en het lutumgehalte
Metalen:	
	arsen, barium, cadmium, chroom, kobalt, koper, kwik, lood, molybdeen, nikkel en zink
Organische stoffen:	
	som-PAK's ² , pentachloorbenzeen, hexachloorbenzeen, pentachloorfenol, som-PCB's ¹ , chloordaan ⁵ , DDT, DDE, DDD, som-DDT/DDD/DDE, aldrin, dieldrin, endrin, isodrin, telodrin, som-drins ⁶ , α -endosulfan, endosulfansulfaat, α -HCH, β -HCH, γ -HCH, δ -HCH, som-HCH's ⁷ , heptachloor, som-heptachloorepoxide ⁸ , hexachloorbutadieen, som-OCB's ¹⁰ en minerale olie
C3	Standaardpakket Waterbodem en baggerspecie uit zout Rijksoppervlaktewater, blijvend binnen zout Rijksoppervlaktewater (vanaf 1 juli 2008)
Algemeen:	
	het organische stofgehalte en het lutumgehalte
Metalen:	
	arsen, cadmium, chroom, koper, kwik, lood, nikkel en zink
Organische stoffen:	
	som-PAK's ² , hexachloorbenzeen, som-PCB's ¹ , DDT, DDE, DDD, som-DDT/DDD/DDE, tributyltin en minerale olie

¹ Onder som-PCB's wordt verstaan de som van PCB 28, PCB 52, PCB 101, PCB 118, PCB 138, PCB 153 en PCB 180

² Onder som-PAK's wordt verstaan de som van naftaleen, fenantreen, antraceen, fluorantheen, chryseen, benzo(a)antraceen, benzo(a)pyreen, benzo(k)fluorantheen, indeno(1,2,3 cd)pyreen en benzo(ghi)peryleen

³ Onder vluchtige aromatische koolwaterstoffen wordt verstaan de som van benzeen, toluen, ethylbenzeen, som-xylenen (som o, m, p), styreen en naftaleen

⁴ Onder vluchtige gehalogeneerde koolwaterstoffen wordt verstaan de som van vinylchloride, 1,1-dichlooretheen, dichloormethaan, trans-1,2-dichlooretheen, cis-1,2-dichlooretheen, som 1,2-dichlooretheen, 1,1-dichloorethaan, chloroform, 1,1,1-trichloorethaan, tetrachloormethaan, 1,2-dichloorethaan, trichlooretheen, 1,2-dichloorpropan, 1,1-dichloorpropan, 1,3-dichloorpropan, som dichloorpropanen, 1,1,2-trichloorethaan, tetrachlooretheen en bromoform

⁵ Onder chloordaan wordt verstaan de som van trans-chloordaan en cis-chloordaan.

⁶ Onder som-drins wordt verstaan de som van aldrin, dieldrin en endrin.

⁷ Onder som-HCH's wordt verstaan de som van α -HCH, β -HCH, γ -HCH en δ -HCH.

⁸ Onder som-heptachloorepoxide wordt verstaan de som van trans-heptachloorepoxide en cis-heptachloorepoxide.

- ⁹ Voor standaardpakket-variant C1 wordt onder de som-OCB's verstaan de som van α -HCH, β -HCH, γ -HCH, δ -HCH, aldrin, dieldrin, endrin, 2,4-DDT, 4,4-DDT, 2,4-DDE, 4,4-DDE, 2,4-DDD, 4,4-DDD, heptachloor, α -endosulfan, endosulfansulfaat, cis-heptachloorepoxide, trans-heptachloorepoxide, telodrin, isodrin, cis-chloordaan, trans-chloordaan en hexachloorbutadien.
- ¹⁰ Voor standaardpakket-variant C2 wordt onder de som-OCB's verstaan de som van hexachloorbenzeen (HCB), α -HCH, β -HCH, γ -HCH, aldrin, dieldrin, endrin, 2,4-DDT, 4,4-DDT, 2,4-DDE, 4,4-DDE, 2,4-DDD, 4,4-DDD, heptachloor, α -endosulfan, cis-heptachloorepoxide, trans-heptachloorepoxide, telodrin, isodrin, cis-chloordaan en trans-chloordaan

Ten behoeve van de toetsing van de gehalten in de waterbodem van de Rijkswateren en het daaruit afkomstige sediment, moeten van alle in de van toepassing zijnde variant van het standaardpakket benoemde stoffen, inclusief de individuele stoffen die deel uitmaken van de daarin vallende som-parameters, de gehalten worden gerapporteerd.

Naast de wijziging van het basispakket zoals dat inmiddels een groot aantal jaren is gebruikt naar het standaardpakket per 1 juli 2008, geldt dat er voorafgaand aan 1 juli nog enkele beperkte wijzigingen zijn doorgevoerd met betrekking tot het standaardpakket voor de Rijkswateren. Deze wijzigingen worden hieronder weergegeven:

Pakket	Omschrijving	Wijziging(en)	Motivatie
C1	Waterbodem en baggerspecie uit zoet Rijksoppervlaktewater, blijvend binnen zoet Rijksoppervlaktewater	α -endosulfaat verwijderd	Stof bestaat niet
		Gewijzigde definitie som-OCB's	Definitie in lijn gebracht met Regeling bodemkwaliteit; de definitie van de som-OCB's vanuit Rijkswaterbodem perspectief
C2	Baggerspecie uit zoet oppervlaktewater voor toepassing buiten Rijksoppervlaktewater	α -endosulfaat verwijderd	Stof bestaat niet
		ϵ -HCH verwijderd	Stof is niet individueel genormeerd en lastig meetbaar
		Gewijzigde definitie som-OCB's	Definitie in lijn gebracht met Regeling bodemkwaliteit; de definitie van de som-OCB's vanuit landbodem perspectief